

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: Sociální práce

Studijní obor: Penitenciární péče

Kód oboru: 750R023

Název bakalářské práce:

POLICEJNÍ PSI A TERORISMUS

Police Dogs and Terrorism

Autor:

Milan Kozák
Nad Školkou 181
Jablonec nad Nisou

Podpis autora: _____

Vedoucí práce: PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Počet:

stran	obrázků	tabulek	grafů	zdrojů	příloh
64	5	1	12	19	2 + 1 CD

CD obsahuje **celé** znění bakalářské práce.

V Liberci dne:30.4.2007

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení: Milan Kozák
Adresa: Nad Školkou 181, 468 04 Jablonec nad Nisou

Studijní program: Penitenciární péče
Studijní obor: Sociální práce
Kód oboru: 7502R023

Název práce: POLICEJNÍ PSI A TERORISMUS

Název práce v angličtině: POLICE DOGS AND TERRORISM

Vedoucí práce: PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Termín odevzdání práce: 30. 04. 2007

Bakalářská práce musí splňovat požadavky pro udělení akademického titulu „bakalář“ (Bc.).

.....
vedoucí bakalářské práce

.....
děkan FP TUL

.....
vedoucí katedry

Zadání převzal (student): Milan Kozák

Datum: 28. 01. 2006

Podpis studenta:

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom(a) povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 30. dubna 2007

Podpis:

Poděkování:

Rád bych zde poděkoval vedoucímu bakalářské práce PhDr. Janu Sochůrkovi, Ph.D. za odborné vedení a cenné připomínky ke zpracování této práce a dále panu mjr. Ing. Janu Pexovi z Pyrotechnického odboru Policejního prezidia za odbornou pomoc v problematice výbušnin a výcviku psa specialisty.

Název bakalářské práce: Policejní psi a terorismus

Název bakalářské práce: Police Dogs and Terrorism

Jméno a příjmení autora: Milan Kozák

Akademický rok odevzdání bakalářské práce: 2006-2007

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Resumé:

Bakalářská práce je zaměřená na problematiku práce psovoda specialisty na detekci výbušnin u Policie České republiky. V práci je popsána náročnost policejní činnosti z hlediska fyzické a psychické odolnosti a znalostí pyrotechnických a kynologických dovedností. Z pyrotechnického hlediska jsou v práci rozebrány nejdůležitější poznatky, které potřebuje psovod na detekci výbušnin znát a se kterými se setkává nebo může setkat během výkonu své činnosti. Podstatná část práce je dále zaměřena na terorismus jako jedno z největších nebezpečí současného světa, jeho historii, ideologii a taktiku.

Klíčová slova:

Terorismus
Detekce výbušnin
Nástražný výbušný systém
Policejní pes

Summary:

Baccalaureate work is intent on problems work the dog handler specialist on the detection explosives into Police Czech Republic. In the work is described heftiness police activities on the part of physical and mental immunity and knowledge pyrotechnic and cynology skills. Z pyrotechnic aspects are in work out of print most important piece of knowledge, that needs dog handler on detection explosives know and which see around, or is able to come together during achievement his activities. Substantial volume of work is further bent on terrorism as one of biggest danger contemporary world, his story, ideology and game.

Keywords:

Terrorism
Detection explosives
Trap explosive system
Police dog

1 Úvod	7
2 Teoretické zpracování problému.....	10
2.1 Počátky využití psů specialistů	10
2.1.1 Současné využití psů	11
2.1.2 Historie využití psů u Policie České republiky	12
2.2 Detektory pachu - pes VS technologie	13
2.2.1 Srovnání detekčních přístrojů a psů	13
2.2.2 Využití jiných zvířat / organismů / k detekci	14
2.3 Pes pro speciální výcvik.....	15
2.3.1 Vhodná povaha psa	15
2.3.2 Metodika výcviku psa na vyhledávání výbušnin.....	15
2.3.3 Zadání kategorie	16
2.4 Možnosti využití psa na vyhledávání výbušnin	16
2.4.1 Použití psa	16
2.4.2 Možnosti využití.....	17
2.5 Výbušniny.....	17
2.5.1 Pojem a rozdělení výbušnin	18
2.6 Některé pojmy související s detekcí výbušnin	19
2.6.1 Nástražný systém.....	19
2.6.2 Nástražný výbušný systém /NVS/	19
2.6.3 Podezřelý předmět.....	20
2.6.4 Pyrotechnická prohlídka.....	21
2.7. Terorismus	22
2.7.1 Pojem terorismus.....	23
2.7.2 Historie terorismu.....	24
2.7.3 Ideologie terorismu	25
2.7.4 Podpora terorismu	27
2.7.5 Taktické principy.....	27
2.7.6 Druhy teroristických útoků.....	29
2.7.7 Možnosti terorismu v České republice	31
2.8. Postavení Policie ČR v boji proti terorismu.....	34
2.8.1 Úkoly Policie ČR	34
2.8.2 Organizace a řízení Policie ČR.....	34
2.8.3 Organizace kynologie u Policie České republiky	35
2.8.4 Vzdělávání policistů	38
2.8.5 Vzdělávání psovodů specialistů	39
3 Praktická část.....	41
3.1 Cíl praktické části.....	41
3.1.1 Stanovení předpokladů	41
3.2. Použité metody.....	41
3.3 Popis zkoumaného vzorku	43
3.4 Výsledky a jejich interpretace.....	44
3.4.1 Jak vidíme boj proti terorismu.....	44
3.4.2 Hrozba pro všechny.....	44
3.4.3 Hlavní příčinou terorismu je fanatismus	48
3.4.4 Co ohrožuje Českou republiku	52
3.5 Analýza událostí trestné činnosti páchané s použitím výbušnin	54
3.5.1 Konstrukce nástražných výbušných systémů	56
3.5.2 Struktura ohrožených objektů	57
3.6 Shrnutí výsledků praktické části a diskuse	57
3.6.1 Shrnutí výsledků průzkumů.....	57
3.6.2. Shrnutí analýzy událostí	58
4 Závěr	59
5 Návrh opatření	60
6 Seznam použitých zdrojů.....	61
7 Seznam příloh	62

1 Úvod

Téma „Policejní psi a terorismus“ jsem si zvolil pro svoji bakalářskou práci z toho důvodu, že jsem v současné době zařazen jako inspektor Skupiny služební kynologie Okresního ředitelství Policie České republiky Jablonec nad Nisou. Jednou z činností, kterou se zabývám, je využití služebního psa specialisty na vyhledávání výbušnin /SPV/. Vzhledem k tomu, že obor vyhledávání výbušnin za pomoci služebního psa je u Policie České republiky poměrně mladým oborem, je nutná kooperace a koordinace jednotlivých složek, zabývajících se problematikou kynologie ve vztahu k výbušninám. Nejedná se jen o utváření nových metodik a interních aktů řízení tohoto odvětví služební kynologie, ale také v proškolení stále většího počtu psovodů – specialistů v daném oboru. Předávání odborných znalostí neprobíhá pouze ve školících zařízeních, ale výše zmínění profesionálové musí své osvojené teoretické dovednosti předávat např. velitelům jednotlivých opatření přímo na místě činu, aby neodborným zásahem ostatních policistů nedošlo ke škodám na životech či majetku.

Dle mého názoru je tato práce náročná jak z pohledu metodiky výcviku psa, tak z hlediska bezpečnosti práce, znalostí psovoda v oborech taktiky použití psa, pyrotechniky, tak psychických vlastností policisty. Každý výjezd na oznámení o uložení nástražného výbušného systému skrývá potencionální nebezpečí nejen pro psovoda se psem, ale i pro ostatní přítomné policisty na místě činu, kde jakýkoliv chybný úkon může ohrozit zdraví a životy osob, ale také způsobit velké škody na majetku.

Ačkoliv využití služebních psů na vyhledávání výbušnin u Policie České republiky je poměrně mladý obor, zdokonalování metodiky výcviku, znalosti psovodů po stránce metodické i odborně pyrotechnicko-taktické je stále na vyšší úrovni.

K aktivní ochraně obyvatelstva je v současnosti potřebná znalost problematiky terorismu, antiterorismu a zejména prostředků a metod, které mohou odvrátit případnou hrozbu. Existence celé škály preventivních a organizačních postupů vytváří předpoklady pro účinnou ochranu a předcházení negativním důsledkům uvedené činnosti. Z tohoto důvodu je práce zaměřena na jeden z preventivních prostředků boje proti terorismu – využití psů specialistů na vyhledávání výbušnin, které jsou v současné době jedním z nejvyužívanějších nástrojů teroristických skupin ve světě, vzhledem ke své dostupnosti a ničivému účinku.

Práce si klade za cíl ukázat spojitost několika pojmů, které nemají na první pohled mnoho společného. Policista se speciálně vycvičeným psem na detekci výbušnin je jedním z důležitých nástrojů pro prevenci i boj proti terorismu. Z tohoto důvodu práce pojednává o využití a výcviku psa specialisty, pro pochopení náročnosti jak pro samotného psa tak i pro psovoda. Další část pojednává o výbušninách, jejichž znalost je pro psovoda vysoce důležitá jak už z pohledu manipulace, tak jako nástroje teroristů. Poslední část se zabývá fenoménem terorismu, jeho pojmem a nebezpečností pro společnost. Nezanedbatelnou částí této práce je i náročnost a problematika vzdělávání psovodů u Policie České republiky a její postavení v boji proti terorismu.

K přípravě bakalářské práce jsem využil nejen poznatků z odborné literatury, ale i poznatků z praktické činnosti všech specializovaných složek u Policie České republiky, které se podílí na výcviku služebních psů, pyrotechnické i taktické činnosti na celém území České republiky. V práci jsem využil metody logické (analýza, komparace,..) a metody formálně právní při analýze základních právních předpisů regulujících postavení policisty – psovoda specialisty u Policie České republiky.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě základní části. První část pojednává o pojmu psa specialisty jako detektoru pachu se zaměřením na vyhledávání výbušnin a s tím související problematiku, dále na pojem a problematiku terorismu, postavení policejních psovodů – specialistů a jejich vzdělávání u Policie České republiky. V této části práce jsem se zaměřil na veškerou problematiku související s prací

psovoda specialisty na vyhledávání výbušnin. Jedná se o oblasti, které musí dobrý psod specialistu znát, nejen aby mohl dobře vykonávat svoji práci v boji proti terorismu a organizovanému zločinu, ale i aby ochránil život a zdraví své a ostatních přítomných osob.

Praktická část pojednává o bezpečnostní politice státu v boji proti terorismu, jeho vývoji v České republice po roce 1989 a o tom, jak lidé vnímají toto ohrožení v běžném životě. Rád bych se v této části práce pokusil porovnat vývoj situace terorismu v České republice a ve světě, se zaměřením na oznámení o uložení nástražného výbušného systému, s vývojem „pocitu bezpečnosti obyvatel v ČR“.

2 Teoretické zpracování problému

Psi provázejí člověka od prvopočátku lidstva jako ochránci a společníci. V současné době jsou využíváni k plnění mnoha úkolů u ozbrojených složek po celém světě. Jejich přirozených schopností je využíváno i v těch nejmodernějších státech světa, protože člověk stále není schopen zkonstruovat přístroje, které by se plně vyrovnaly schopnostem psa a tím ho mohly nahradit.

2.1 Počátky využití psů specialistů

Pes se vyvinul z vlčích předků před více než deseti tisíci lety. Od té doby žije a pracuje s člověkem. Dle historických písemných zdrojů se s využíváním psů jako chemických detektorů započalo pravděpodobně před 12 000 lety, kde byli využíváni člověkem na detekci predátorů a potencionální kořisti. Od starověku již byli psi také využíváni k vyhledávání a pronásledování osob. Po generace vedená plemenitba rozvíjela povahové vlastnosti psů a tím je rozdělila do mnoha plemen dle využitelnosti pro lov, pastevectví, střežení, či boj po boku člověka. Prvopočátkem detekce výbušnin za pomoci psů byla druhá světová válka, kde začali být využíváni k vyhledávání výbušnin a pěchotních min.

2.1.1 Současné využití psů

V současné době se psi jako chemické detektory využívají k vyhledávání rozličných látek v mnoha oborech. Možnosti a obšírnost lze vidět na následujících příkladech:

- ***Detekce vzácných a ohrožených živočichů*** – v současné době využíváno v České republice Celní správou České republiky k vyhledávání ptáků a exotických plazů na letišti Ruzyně.
- ***Detekce nelegálně importovaných zemědělských produktů*** – využíváno Celní správou České republiky při vyhledávání tabákových výrobků.
- ***Vyhledávání lidských ostatků*** – V praxi Policie České republiky je v současné době využíváno několik psů, kteří se s úspěchem podílejí na objasňování závažné trestné činnosti.
- ***Vyhledávání ukrytých osob*** – pes je schopen nalézt osoby v sutinách, pod sněhem, v přírodním terénu.
- ***Vyhledávání bankovek*** – ve světě jsou tyto psi využíváni na vyhledávání ukrytých peněz při závažné finanční kriminalitě.
- ***Detekce omamných a psychotropních látek*** – využití psů u všech bezpečnostních sborů v České republice jak u Policie České republiky, Armády České republiky, Vězeňské stráže a Celní správy jako preventivní a detekční prostředek.
- ***Detekce akceleraantů*** – vyhledávání zbytků hořlavin v požářišti, kde slouží k vyloučení úmyslného zapálení.
- ***Detekce výbušnin*** – vyhledávání průmyslových a vojenských výbušnin.
- ***Pachová identifikace*** – srovnání pachové stopy z místa činu s pachem podezřelého za využití psa.
- ***Sledování pachové stopy*** – sledování pachu člověka (zvěře).

Ve světě je schopností psů využíváno v mnoha dalších téměř exotických oborech (pro zajímavost uvedeno jen několik skutečně zajímavých): detekce úniku plynu, vyhledávání zlaté rudy, včasná detekce říje skotu, vyhledávání škodlivého hmyzu např. termitů a larev motýlů, detekce shnilých sloupů el. vedení, vyhledávání lanýžů, vyhledávání rtuti, detekce zhoubných nádorů, detekce tuberkulózy, detekce rakoviny citrusových stromů.

2.1.2 Historie využití psů u Policie České republiky

Čech a Sochor¹ uvádějí: „*Výkon moderní policejní služby si lze jen těžko představit bez služebních psů. V minulosti to tak ale nebylo. Ještě v roce 1851 nacházíme v rakouské četnické příručce pro četníky zákaz vodit psy. Naštěstí už začátkem 20. století se s policejními psy už setkáváme. C. a K. rakouský spolek pro policejní psy byl založen v roce 1909. První úřední směrnice pro použití služebních psů byla vydána v roce 1917. Po založení 1918 využívalo psy v Československu především četnictvo.*“

Současnou kynologii zastřešuje Odbor kynologie a hipologie Policejního prezidia v Praze. Pod odbor kynologie spadají jak jednotlivé skupiny služební kynologie /SSK/ okresních ředitelství a správ krajů, tak i jednotlivá výcviková střediska policejních psů (Bílá hora, Býchory, Dobrotice u Holešova) a chovné stanice Policie České republiky „Z Pohraniční stráže“ (Prackovice, Domažlice). Současnou policií jsou využívány psi se zaměřením :

- hlídkoví – zákroky ve veřejném pořádku,
- pátrací – pachové práce (pátrání po pachateli, pohřešované osobě),
- specialisté – detekce omamných a psychotropních látek, výbušnin, akceleračních, zbraní, tělesných a kosterních pozůstatků, vyhledávání osob na (ve) vozidlech,
- strážní – psi určené k ostraze objektů.

¹ Čech a Sochor, 2004, s. 62

2.2 Detektory pachu - pes VS technologie

V současném světě se využívá mnoho moderních detekčních technologií k vyhledávání chemických látek. Rozdělení chemických detektorů dle L. Pince² v přednášce o Olfaktologických vlastnostech psa:

HPLC – vysoce výkonná kapalná chromatografie

CE – kapilární elektroforéza běžně spolu s fluorescenční nebo elektrochemickou detekcí

GC – plynovou chromatografií kombinovanou s hmotnostní spektrometrií

GC/ECD – metoda zachycování elektronů či luminiscenční detekce.

IMS – stále se zlepšující metoda spektrometrie iontové mobility.

SPME – pevná fáze, mikroextrakce

SAW – ve vývoji mikrosenzory povrchových akustických vln

MEMS – mikroelektromechanické systémy

Ve vývoji použití vláknové optiky senzorických beads, polymerových filmů, nanoklastrových sestav kov-izolant-kov atd.

2.2.1 Srovnání detekčních přístrojů a psů

Jak je již uvedeno v úvodu této kapitoly, tak pes jako pomocník pro detekci pachů není v současné době nahraditelný žádným přístrojem, i když mnoho z nich se psu snaží konkurovat. Přístroj, který by plně psa nahradil, se ještě nepodařilo vyvinout. Pro příklad je uvedena tabulka (příloha č. 1), ve které je uvedeno srovnání výhod a nevýhod psa a detekčního přístroje.

² Pinc, 2003, s. 78

2.2.2 Využití jiných zvířat / organismů / k detekci

V moderním světě se samozřejmě testuje i efektivnost využití tvorů říše živočišné, kteří jsou známi svými olfaktologickými schopnostmi. Pro zajímavost je zde uvedeno několik nejznámějších a to jak se svými klady, tak zápory.

Výcvik velkých afrických krys k detekci min - provádí Belgická organizace APOPO. Tyto jsou údajně schopné detekovat se stejnou citlivostí jako psi. Oproti psům mají výhodu ve své hmotnosti, kdy jejich váha není schopna aktivovat spouštěč pýchotní miny. Velkou nevýhodou ovšem je jejich špatná ovladatelnost (poslušnost). Z tohoto důvodu se využívají na ocelových lankách převážně na rovných holých pláních. Je v podstatě nemožné je využít v členitém a zarostlém terénu.

Využití včel k vyhledávání výbušnin - Detekční práh včel je údajně nižší než u psů. Jejich velkou nevýhodou však je, že nelétají v noci, za deště a za chladného počasí, tzn. že je možné je využívat jen za určitých povětrnostních podmínek. Další nevýhodou je sledování včely ke zdroji pachu a schopnost včely označit zdroj pachu.

Geneticky modifikovaná řeřicha - Dánská společnost Aresa Biodetection geneticky upravila druh řeřichy, která při kontaktu kořenů s NO₂ reaguje zčervenáním listů. Nefunguje u moderních min, kde kořeny nepřijdou do kontaktu s trhavinou. Užití této rostliny je možné pouze v takových klimatických podmínkách, kde může rostlina vzejít.

2.3 Pes pro speciální výcvik

Pro speciální výcvik u policie nezáleží ani tak na plemeni psa, jako na jeho povahových vlastnostech. I když je nejvyžívanějším psem u Policie ČR německý ovčák, poměrně často se můžeme setkat např. s labradorským retrívrem, belgickým ovčákem či různými kříženci. Pro speciální výcvik není zdaleka tak důležitá velikost psa jako jeho povahové vlastnosti.

2.3.1 Vhodná povaha psa

Vhodný pes pro výcvik musí být zdravý, temperamentní a ochotný k práci, vytrvalý, s dobrým sociálním chováním, nesmí projevovat reakci na změnu prostředí a na osoby. Takový pes nesmí být bezdůvodně agresivní, ani se projevovat bázlivě.

2.3.2 Metodika výcviku psa na vyhledávání výbušnin

Úkol výcviku psa na vyhledávání výbušnin spočívá v tom, utvořit naučenou reakci mezi pachem výbušniny a chováním psa. Pes, který ucítí jemu známý pach výbušniny, musí zaujmout polohu /označit/ nejčastěji v sedě či v leže. U psa na vyhledávání výbušnin je nežádoucí, aby na nalezený pach reagoval štěkáním, kousáním, hrabáním nebo se jinak pokoušel dostat k výbušné látce. Toto chování je nežádoucí z toho důvodu, že nástražný výbušný systém /NVS/ může být iniciován tlakem, otřesem, nárazem či zvukem a to by mělo nejen pro služebního psa nedozírné následky.

Podrobné detaily výcviku u policie zde není vhodné uvádět, protože je to know-how každé společnosti zabývající se speciálním výcvikem a i jistou ochranou psovodů a psů, neboť čím více ví „protivník“ o možnostech a schopnostech psa, případně jak dosáhnout oklamání, tím je vyšší jeho nebezpečnost a pravděpodobnost úspěchu jeho jednání.

2.3.3 Zadání kategorie

Každý pes na vyhledávání výbušnin u Policie ČR musí absolvovat kurz „Specialisty na vyhledávání výbušnin“, na jehož závěr musí být přezkoušen z dovedností. Pes musí být schopen provést před zkušební komisí vyhledání průmyslových a vojenských výbušnin dle kategorie SPV, což znamená vyhledání ukryté výbušniny na vozidle, hromadném dopravním prostředku, objektu - vně i uvnitř, v terénu, u podezřelých předmětů a osob.

2.4 Možnosti využití psa na vyhledávání výbušnin

V této části se pojednává o možnostech využití psa na vyhledávání výbušnin v praxi. Jednou ze základních právních norem, kterou se musí psovod specialista na vyhledávání výbušnin řídit, je Závazný pokyn Policejního prezidenta číslo 53 z roku 2005, který pojednává o taktice Policie České republiky při oznámení o uložení nástražného výbušného systému.

2.4.1 Použití psa

O použití psa v daných podmínkách rozhoduje psovod, který zná individuální schopnosti psa a případné momentální indispozice. Psovod rozhoduje o vhodnosti použití psa, přestávkách během hledání a taktice prohlídky s ohledem na vlastnosti prostředí. Obecně lze říci, že pes vydrží aktivně vyhledávat cca 20 minut. To je ovšem individuální s ohledem na temperament, stáří a povahové vlastnosti zvířete.

2.4.2 Možnosti využití

Pes na vyhledávání výbušnin se využívá zejména při:

- ***prohlídce objektu*** – rozumí se místo či budova, kde je prováděna vnější a vnitřní kontrola /školy, továrny, obchodní centra/
- ***prohlídce dopravního prostředku*** – jedná se o vnitřní i vnější prohlídku letadel, lodí, autobusů, vlakových, tramvajových souprav a souprav metra, nákladních a osobních vozidel, návěsů a přívěsů
- ***prověrce předmětů*** – zjišťování, zda se v podezřelém balíku či zavazadle nenachází výbušnina /zejména poštovní balíky, odložená zavazadla a podezřelé neznámé předměty/
- ***prověrce osob*** – vyhledání výbušniny připevněné na těle podezřelých osob
- ***prohlídce terénu*** - vyhledání ukryté výbušniny ve vytypovaném terénu

Vzhledem k úzké návaznosti na pyrotechnickou práci je nezbytně nutná spolupráce psodava, pyrotechnika a velitele opatření.

2.5 Výbušniny

Pes specialista SPV je vycvičen na vyhledávání průmyslově vyráběných výbušnin. Ačkoliv průmyslové výbušniny se chovají převážně stabilně, práce s nimi i ve výcviku vyžaduje velkou zodpovědnost a odborné znalosti z pyrotechniky.

2.5.1 Pojem a rozdělení výbušnin

Výbušniny jsou chemické látky schopné výbušné přeměny /exotermické = uvolnění tepla a endotermické = dodání tepla/

Podmínky výbušné přeměny – exotermičnost reakce, vysoká rychlost reakce, přítomnost plynné fáze ve splodinách, samovolnost šíření reakce.

Rozdělení výbušnin A:

- a) třaskaviny* – vyznačují se explozivním hořením, jsou velmi citlivé na vnější podnět, využívají se k výrobě iniciátorů /třaskavá rtuť, azid olova/
- b) střeliviny* – akcelerace hoření k detonaci, /explozivní hoření/, využití k udělení pohybu střel /černý a bezdýmý prach/
- c) trhaviny* – /dusičné estery - nejčastěji Nitroglycerin/, vyvolávají detonaci, využití u armády a v průmyslu
- d) pyrotechnické slože* – explozivní hoření, mechanické směsi hořlavin a okysličovadel, využívají se na časové rozbušky a na výrobu světelných, zvukových, dýmových, aj. efektů.

Rozdělení výbušnin B:

- a) vojenské* – využití v armádě
- b) průmyslové* – využití v těžebním průmyslu – povrchové, důlní a speciální
- c) podomácku vyrobené* – ostatní výbušniny

2.6 Některé pojmy související s detekcí výbušnin

Pro potřebu objasnění problematiky jsou následně uvedeny definice užívaných pojmů v detekci výbušnin a pyrotechnice.

2.6.1 Nástražný systém

Janíček³ uvádí: „Je systém funkčních prvků, který je schopen za určitých, předem stanovených podmínek, ohrozit bezpečnost osob nebo majetku. Jedná se zpravidla o systémy mechanické, výbušné, zápalné, s látkami otravnými, radioaktivními apod., nebo jejich kombinace. Nástražný systém bývá zpravidla ukryt v obalu, nebo má takovou vnější formu, která skrývá pravý účel systému.“

2.6.2 Nástražný výbušný systém /NVS/

Nástražný výbušný systém /NVS/ dle Janíčka⁴: „Systém tvořený výbušným předmětem, výbušnou nebo zápalnou látkou nebo pyrotechnickým prostředkem a funkčními prvky iniciace. Tento systém je schopen vyvolat za určitých, uživatelem předem stanovených podmínek, výbuchový účinek nebo ložisko požáru. NVS bývá zpravidla ukryt v obalu, nebo má takovou vnější formu, která skrývá pravý účel předmětu.“

Složení nástražného výbušného systému:

- Obal – drží jednotlivé části NVS pohromadě a maskuje jeho pravý účel. NVS potom získá vzhled běžného balíku, zavazadla nebo předmětu, které se v daném prostředí běžně vyskytují. (Jak takový NVS může vypadat – příloha č. 2).
- Výbušná látka – látka, která může svými účinky /teplo, tlaková vlna, atd./ na okolní prostředí způsobit materiální škody, případně zranění či smrt osob.
- Iniciační systém včetně iniciátoru – hlavní funkcí je uvést iniciátor a následně i celý NVS v činnost, to znamená výbuch.

³ Janíček, 2002, s. 118

⁴ Janíček, 2002, s. 119

Iniciační systémy se dále dělí dle

- A) způsobu aktivace na :***
- 1) časové
 - 2) citlivé na vnější podněty
 - 3) kombinované

B) reakce na vnější prostředí:

- 1) změna pohybu
- 2) vniknutí světla
- 3) změna laku /přetlak a podtlak/
- 4) přerušení el. vodiče
- 5) záření /např. RTG/
- 6) vyschnutí x namočení
- 7) změna teploty

2.6.3 Podezřelý předmět

Janíček⁵ uvádí: „Podezřelým předmětem rozumíme každý předmět, u něhož umístění, účel, původ, vnější forma, majitel a jiné okolnosti jeho výskytu nejsou známy nebo jsou podezřelé, a který by mohl být nástražným systémem, popřípadě nástražným výbušným systémem.“

⁵ Janíček, 2002, s.125

2.6.4 Pyrotechnická prohlídka

Jedná se o opatření při odhalování NVS. Účelem prohlídky je prověření daných objektů (budov, osob, vozidel...) a nalezení nástražného výbušného systému, jeho zneškodnění, vyloučení výskytu NVS v daném prostoru. Rozlišujeme dva druhy pyrotechnických prohlídek:

- ***Bezpečnostní prohlídka*** se provádí na základě oznámení o uložení nástražného výbušného systému, na základě informací poskytnutých na základě oznámení o uložení NVS. Způsob provedení stanoví velitel opatření na místě činu po dohodě s pyrotechnikem, případně psovodem SPV. Způsob provedení a opatření je dán dle charakteru oznámení, objektu, kde je NVS uložen a účelu, který je prohlídkou sledován.

- ***Preventivní pyrotechnická*** prohlídka je prováděna na základě příkazu policejních orgánů. Prohlídka se provádí při organizování společenských, kulturních, politických akcí v rámci předcházení možné trestné činnosti. Provádí se namátkově, periodicky, nepravidelně a před pobytem chráněných osob /významní političtí představitelé/. Způsob provedení stanoví velitel dle charakteru budovy a účelu, který je prohlídkou sledován po dohodě s pyrotechnikem.

2.7. Terorismus

Policejní psi – specialisté na vyhledávání výbušnin hrají významnou preventivní roli v boji proti terorismu po celém světě. Jejich využití spočívá zejména v preventivních prohlídkách zájmových budov /nádraží, letiště/, přepravovaných zavazadel, dopravních prostředků a v některých zemích dokonce i osob. Vzhledem k tomu, že teroristické útoky jsou velmi často páčány zejména za pomoci průmyslových a vojenských výbušnin, které je pes schopen detekovat a označit, je možné výbušninu odhalit dříve, než bude použita jako smrtící nástroj. Díky teroristickým útokům ve světě je nechvalně znám i český Semtex – plastická výbušnina české výroby, kterou bylo spácháno mnoho teroristických útoků. Po vstupu České republiky do NATO a díky účasti ve vojenských operacích na Středním východě se Česká republika stala potencionálním cílem teroristických skupin. Ačkoliv do současné doby nebyl na území České republiky spáchán žádný teroristický útok, preventivní politika státu, činnost Policie ČR a i všech ostatních složek se na tuto situaci připravují a snaží se preventivně působit proti možnému útoku. Z tohoto důvodu následující část práce pojednává o terorismu jako pojmu, zejména pro pochopení všech souvislostí vztahujících se k ochraně proti teroristickým útokům všeho druhu a na to navazující práce, taktiky psování SPV a práce pyrotechnika.

2.7.1 Pojem terorismus

- *„Násilí pro efekt, jehož hlavním cílem nemusí být a někdy jím vůbec není fyzický dopad na daný cíl, ale spíše jeho dramatický dopad na publikum“*

Brian Jenkins – Randova korporace

- *„Kalkulované využití násilí nebo hrozby násilí k uskutečnění cílů, často politické nebo ideologické povahy, prostřednictvím vyvolání strachu, bázně nebo nátlaku. Obvykle se jedná o kriminální čin, často v podstatě symbolický, jenž má ovlivnit širší publikum, než bezprostřední oběti.“*

AR 190-S2 US Army Property⁶

- *„Je násilná kriminální činnost, která má za účel vyvolat strach ve společnosti nebo v její podstatné části, za politickými účely...“*

Úchylky a terorismus. LEAA -1976⁷

Obecně lze říci, že terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám s cílem vyvolat strach a tím dosáhnout politické, náboženské nebo ideologické cíle. Cílem takového jednání je způsobení psychologického efektu vyplývajícího z pocitu ohrožení.⁸

⁶ <http://www.aphill.army.mil/sites/directorates/physicalsecurity.asp>

⁷ Janíček, 2002, s. 9

⁸ Janíček, 2002, s. 10

2.7.2. Historie terorismu

Historie používání násilí je v podstatě stejně stará jako lidstvo samo, jen metody a formy se mění s vývojem společnosti a rozvojem technologií. Obecně lze říci, že rizika a nebezpečí terorismu ve společnosti rostou a tento trend bude nejspíše pokračovat. Ještě před několika desítkami let se teroristické útoky dotýkaly jen omezených oblastí, dnes můžeme pozorovat přerůstání do celosvětového měřítka, což může vést k jen těžko předvídatelnému vývoji událostí. Formy a způsoby úzce souvisejí se stavem společnosti, náboženstvím, společenským, ekonomickým a politickým napětím ve společnosti.

Již ve starých textech můžeme najít akt fyzické likvidace politických odpůrců nebo potencionálních protivníků a to nejen ve světových dějinách, ale i v našich vlastních a to i přes to, že násilí bylo vždy oficiálně považováno za amorální prostředek k dosažení cílů.

Moderní historie terorismu začíná v polovině 19. století s rozkvětem anarchismu /organizovaný boj ruských Národníků/. Druhým vrcholem byla první a druhá dekáda 20. století, kdy radikální nacionalistické skupiny v Evropě používaly teroristické metody k dosažení autonomie a nezávislosti /Irsko, Makedonie, Arménie../. V roce 1890 dosáhla vlna anarchismu vrcholu i ve Spojených státech amerických a západní Evropě, kde měly příčiny spíše sociální podstatu z obtížných sociálních podmínek.

Ve světových dějinách měly teroristické útoky i velký vliv na následné politické změny ve světě. Tak například neúspěšné pokusy ruských anarchistů byly jedním z impulsů pro ruskou říjnovou revoluci, atentát v Sarajevu na arcivévodu Františka Ferdinanda se stal záminkou k rozpoutání 1. světové války, požár Říšského sněmu v r. 1934 byl využit k nastolení diktatury v Německu, Fidel Castro s hrstkou mužů dokázal prostřednictvím teroru rozpoutat revoluci a následně převzít moc na Kubě.

2.7.3 Ideologie terorismu⁹

Teroristické metody mají mnoho ideologických základů a spektrum teroristických skupin je rozloženo od krajní pravice až po nejkrajnější levici. Pro orientaci lze rozdělit tyto ideologie následujícím způsobem:

Menšinové skupiny

Menšinové skupiny se prezentují jako svobodní bojovníci, podporující náboženské a národnostní menšiny v konfliktu s dominantní kulturou. Do této kategorie spadají např. Irská republikánská armáda, Baskitské národní hnutí, Organizace pro osvobození Palestiny a další. Jejich cílem je většinou vytvoření vlastního státu na nacionálním principu.

Marxistické a krajně levicové skupiny

Obecně lze konstatovat, že jejich ideologie je založena na učení K. Marxe a B. Engelse., existuje zde však celá řada odchylek. Mezi tyto skupiny patří Rudé brigády v Itálii, Přímá akce ve Francii a Komunistické bojové buňky v Belgii.

Anarchistické skupiny

Tyto skupiny jsou bez pevného ideologického cíle a jsou zaměřeny pouze na destrukci systému. K dosažení svých cílů je pro ně jako nástroj přijatelné jak násilí, tak individuální terorismus. V České republice anarchistické hnutí rovněž existuje, ale pod tlakem represivních institucí je hnutí poměrně klidné a orientuje své aktivity spíše na ekologické oblasti, v níž je napojeno na řadu organizací.

⁹ Brzobohatý, 1999, s. 20

Nacionalistické a krajně pravicové skupiny

V současnosti se hrozba pravicového extremismu výrazně zvyšuje a to zejména v Německu, kde vzrůstají počty útoků zaměřených proti cizincům a přistěhovalcům. Motivem je nacistická a nacionalistická ideologie a rasová nesnášenlivost. Výskyt můžeme ale zaznamenat i v USA a Francii. Bezesporu k této skupině patří i většina větví hnutí Skinheads.

Psychopatické /patologické/ skupiny

Jsou to převážně činy jednoho individuálního člověka, případně malé skupiny, jejichž motivace je však patologická. Historickým příkladem je případ Masonovy skupiny, která v roce 1969 provedla na území Kalifornie sérii brutálních zločinů a vražd.

Psychopatologické chování těchto pachatelů nemusí být jen důsledkem vrozených dispozic. Příčinou mohou být i omamné a psychotropní látky, dlouhodobý stres a frustrace. Do této skupiny patří i náboženské sekty, jejichž členové jsou systematicky vedeni k naprosté oddanosti, ovladatelnosti a závislosti. Názorným příkladem je sekta Óm šinrikjó.

Skupiny s náboženskou motivací

Členové těchto skupin se vyznačují silným náboženským fanatismem a značnou intolerancí k jiným názorovým směrům. Skutečností je, že se za náboženskými cíli často skrývají naprosto chladné, vykalkulované politické cíle. Příkladem je Irsko s protikatolickým nebo protiprotestantským smýšlením, ze středního a blízkého východu skupiny prosazující šíření islámu. Nejmilitantnější větví v této oblasti je v současnosti islámský fundamentalismus- Hizballáh, který vyhláší, že půjde až na hranice mučednictví, což nazývá „svatým terorem“ a Egyptská organizace Džihád /arabsky svatá válka/.

2.7.4 Podpora terorismu

Každá teroristická skupina nutně potřebuje ke své činnosti podporu, kterou jim poskytují ať už jednotlivci či politická uskupení nebo dokonce vlády zemí. Může se jednat o oporu ideologické přízně, nebo aktivní oporu - finance, výcvik, zbraně, informace.

Miroslav Janíček¹⁰ rozděluje podporu takto:

Státní podpora

Z velké části se jedná o podporu poskytovanou skrytě. Přímou podporou by stát riskoval řadu politických, ekonomických, případně i vojenských sankcí ze strany druhých. Z velké části se tedy jedná o podporu ideologickou či diplomatickou, případně skrytou podporu formou financí či materiálu.

Podpora jinou skupinou

Sdělovací prostředky nechtěně umožňují teroristům, aby se jejich ideologie dostala k mnohem větší skupině osob, než by byli sto vlastními silami zajistit. Motivem bývá konkurenční boj a komerční a ekonomické zájmy. Díky sdělovacím prostředkům dosahují teroristické skupiny nezvykle vysoké propagandy.

2.7.5 Taktické principy

Hnacím motorem k prosazení cílů je maximální zájem co nejširší veřejnosti, z tohoto důvodu je kalkulován každý teroristický čin. Z toho vyplývá, že každý čin je kalkulován podle jistých zásad, jejichž dodržování má uvedený efekt zajistit.

¹⁰ Janíček, 2002, s. 32

Použití násilí jako argumentace

Smrt lidí a zničení hodnot následkem útoku nemusí být vlastním cílem. Mohou být pouze prostředkem k jeho dosažení. Platí obecně pravidlo, že čím je útok nebezpečnější a větší jeho následky a brutalita, o to vyšší je pravděpodobnost, že ovlivní mínění veřejnosti.

Výběr cílů z hlediska využití

Zpravidla jsou cíle voleny tak, aby následky vyvolaly dlouhodobý zájem informačních médií, který umožní propagandu teroristických idejí.

Použití provokativních útoků

Provedení takových útoků nemá prvořadý záměr poškodit nebo zničit konkrétní cíl. Jejich úkolem je vyvolat taková opatření, která zdůvodní další útok a tím způsobit nestabilitu a pozvolnou destrukci státní moci.

Publicita – riziko

Teroristé vždy zvažují ohlas, jaký může vyvolat napadení určitého cíle v kontrastu s riziky, které takový útok může obsahovat. Při sebezáchově zde minimalizuje riziko jednotlivých útoků. Z takových důvodů jsou také čím dál více používány NVS a výbušniny, které minimalizují dopadení pachatele. V tomto směru by i nepovedený nebo zmařený útok vedl k negativní propagandě jejich cílů a byl by projevem neschopnosti.

Moment překvapení

Základním principem využití momentu překvapení je hlavní podstatou útočné akce a teroristické útoky v tomto nejsou výjimkou. Správně načasovaný a připravený útok s dostatkem informací je možné provést i v téměř dokonale střeženém objektu za pomoci nejmodernější techniky.

Deprivační syndrom

Násilí nebo jeho reálná hrozba vyvolává ve společnosti deprivační syndrom, který je přímo úměrný době trvání a intenzitě ohrožení.

Ignorance nezúčastněných osob

Nejčastěji se útoky plánují na osoby /objekty/, které mají v dané společnosti určité postavení nebo jinou důležitost. V tomto případě je reakce médií samozřejmostí. Obyčejný občan však takovou událost může brát tak, že jemu se to stát nemůže a že se ho taková věc netýká. Oproti tomu v případech, kdy se oběti útoků stanou pro civilizovanou společnost „citlivé osoby“ /děti, ženy/, dochází vždy k emocionálnímu otřesu, který zanechává v psychice lidí dlouhodobé otřesy a vyvolává masivní zájem médií.

2.7.6 Druhy teroristických útoků

Vzhledem k nízké možnosti odhalení pachatelů a jeho silným účinkům na okolí se stále častěji využívají **bombové útoky**, které se rozdělují do následujících kategorií:

- 1. útok proti osobám***
- 2. útok proti symbolickým cílům***
- 3. útok proti významným cílům***
- 4. série útoků /kampaně/***

Útok proti osobám

Tyto útoky jsou zaměřeny do míst s velkou koncentrací osob, což v případě výbuchu vyvolá smrt a zranění mnoha osob. Zpravidla jsou zde výbušniny umísťovány do zaparkovaných vozidel, odpadkových košů a dalších podobných předmětů, které jednak plní funkci krycí a také mohou zesilovat účinky výbušniny /střepinový efekt/. Odpálení takových zařízení je zpravidla iniciováno v takové době, kdy může způsobit největší následky.

Útoky proti symbolickým cílům

Takové útoky jsou obecně zaměřeny proti cílům, které představují symboly dané země. Ničivý efekt není v daném případě tak rozhodující, slouží spíše jako varovný signál či zvýšení vážnosti úmyslů teroristické skupiny. Podobné útoky bývají většinou považovány za urážku národa a způsobený psychologický efekt na společnost je následně velmi snadno zneužitelný.

Útoky proti významným cílům

Cílem útoků jsou průmyslová centra, elektrárny, vodní díla apod., kdy cílem není ani tak samotný objekt, jako důsledky, které následují po destrukci takového zařízení (způsobení škod a ztrát, které se dlouhodobě kompenzují). Tyto cíle jsou velmi pečlivě vybírány. K těmto útokům se řadí i útoky na osoby v klíčových funkcích.

Série útoků

Nejčastěji se využívají ke zvýraznění konkrétních cílů teroristické skupiny (např. propuštění určitých osob z vězení). V takovém případě sledují pravděpodobně propagaci svých záměrů a ideologie skupiny a také jeden důležitý cíl – zájem. Často se takové útoky neprovádějí v zemi, které se to týká, ale realizují se v zemích jiných.

K uvedeným druhům se dále řadí ještě další způsoby teroristických útoků a to hrozby použití NVS a umísťování atrap.

Hrozba použití výbušného zařízení

Nejčastěji takové hrozby slouží jako nástroj proti institucím, úřadům, průmyslovým cílům a soukromým společnostem. Panika, zmatek a ochromení funkce objektu útoku je přitom cílem takové hrozby.

Atrapa výbušného systému

Umístění atrapy NVS může být stejně nebezpečné jako písemná či telefonická hrozba, kdy je nutné provést všechna opatření jako při nálezů skutečné výbušniny. Zda se jednalo o atrapu či skutečný NVS se znalecky zkoumá až po prověření a případném zneškodnění podezřelého předmětu.

2.7.7 Možnosti terorismu v České republice

Při hodnocení aktuální situace v evropském regionu se prozatím Česká republika jeví jako lokalita, v níž terorismus nepředstavuje vážnější bezpečnostní problém. Od roku 1990 do současnosti zde došlo pouze k několika incidentům, které lze z hlediska charakteristik do kategorie terorismu zahrnout. U většiny z nich nebyla politická motivace jejich pachatelů jednoznačně prokázána. Pokud však budeme brát v úvahu jejich důsledky, je jejich dopad na veřejnost a následně na politickou sféru zřejmý. Situace se však může kdykoliv změnit, zejména na základě rostoucí angažovanosti naší země v rámci NATO a EU.

Důležitým podnětem v tomto směru se staly útoky islámských fundamentalistických radikálů na cíle ve USA, při nichž byla použita jako smrtící zbraň unesená letadla. Útok, jehož následky nemají doposud obdoby, přinesl zásadní změny v geopolitické a bezpečnostní situaci a nastartoval změny, které pokračují až do současnosti.

Při hlubší analýze bezpečnostních rizik jsou proto názory zlehčující nebezpečí terorismu obtížně obhajitelné. Do jisté míry se na jejich existenci podílí i absence oficiální, mezinárodně kompatibilní definice terorismu, která by nemusela nutně mít existenci zákonné normy. Její hlavní smysl je nutné hledat především ve sjednocení přístupu odpovědných představitelů a institucí k problematice terorismu. Stejným způsobem by její existence pravděpodobně přispěla ke zkvalitnění práce masmédií a následně k objektivnějšímu informování široké veřejnosti.

Za nejvážnější možné zdroje terorismu v České republice lze v současné době pokládat především následující oblasti: **(1) mezinárodní vztahy, (2) extremismus, (3) kriminální scénu, (4) patologické jedince a skupiny.**

Oblast mezinárodních vztahů v České republice je charakterizována stále se prohlubující integrací s demokratickými zeměmi a sdílením jejich hodnot. Tento proces však přináší rizika, vyplývající z účasti České republiky v akcích a operacích, které s ním úzce souvisí. Jako příklad lze uvést činnost rádia Svobodná Evropa a jeho vysílání do Iráku a Íránu, případně účast české armády v řadě mírotvorných misí, zejména na území bývalé Jugoslávie. Možnými cíli je však i celá řada objektů souvisejících s činností zahraničních institucí, jakými mohou být například budovy a personál ambasad či zahraničních firem.

Na základě dosavadního vývoje lze konstatovat, že vážný teroristický útok na území České republiky relativně dlouhou dobu nehrozil. Do 11. září 2001 nebyly k dispozici žádné indicie, svědčící o otevřených aktivitách příslušníků mezinárodních teroristických organizací na území České republiky. Po tomto datu se však situace výrazně změnila a na základě informací zpravodajských služeb lze usuzovat, že mezinárodní terorismus se zcela jistě stává hrozbou i v tomto doposud relativně klidném regionu.

Extremismus v České republice expanduje a je závažným společenským problémem. Pro extremistickou krajně levicovou (anarchistickou) i krajně pravicovou (převážně prezentovanou příslušníky neonacistických skinheads) scénu je zřetelný silný trend k radikalizaci postojů a projevů, což do jisté míry souvisí i s jejich

vazbami na zahraniční subjekty. Pro obě křídla extremistických organizací je typická snaha o zdokonalování struktury, organizace, koordinace akcí, konspirace, spojení a operačního plánování. V některých případech (např. v souvislosti se sjezdem Mezinárodního měnového fondu v Praze) bylo zaznamenáno i použití prostředků typických pro informační terorismus nebo pro vedení informační války.

Zvláště u extremistických pravicových organizací je zřejmá snaha o legalizaci a jejich přeměnu na občanská sdružení či politické strany, což by výrazně rozšířilo jejich sféru působnosti a společenský vliv. V souhrnu je možné hodnotit vývojové trendy a současný stav extremismu jako velmi znepokojující.

Většina oblastí kriminality je v České republice od roku 1990 na vzestupu. Z hlediska nebezpečí terorismu je možné hodnotit formy kriminality spojené s organizovaným zločinem jakými jsou např. zneužívání informací, korupce, ekonomická, počítačová a násilná kriminalita. Přestože v uvedených oblastech není politická motivace primární, může jejich rozvoj sekundárně politické klima ovlivnit. Kriminální sféra může sehrát v případech teroristických aktivit podstatnou logistickou úlohu, například při zajišťování financí, informací a zbraní. Znepokojující jsou z tohoto hlediska i kriminální aktivity příslušníků národnostních menšin (vietnamská, čínská, bulharská, arabská, ruskojazyčná, "jugoslávská", atd.) žijících na území České republiky. Závažný je rovněž dlouhodobý trend růstu (s výjimkou roku 2000) použití výbušných systémů a stálý růst násilných forem kriminality.

Patologičtí jedinci (skupiny) jsou možnými (i když nejméně pravděpodobnými) pachateli teroristických incidentů. V průběhu posledních let bylo zaznamenáno na území našeho státu několik případů spojených s použitím nástražných výbušných systémů, jejichž pachatele lze do této kategorie zahrnout. Politická motivace však nebyla v uvedených případech prokázána.

2.8. Postavení Policie ČR v boji proti terorismu

2.8.1 Úkoly Policie ČR

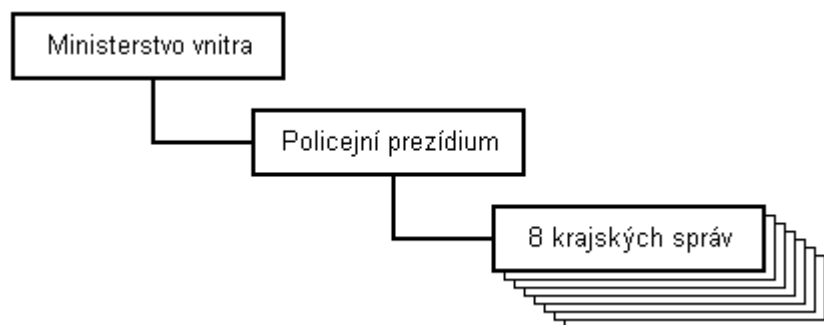
Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.

Vzhledem k tomu, že státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví, řídí se Policie České republiky zákonem č. 283/91 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů, ze dne 21. června 1991. Podle § 1 tohoto zákona je Policie České republiky (dále jen „policie“) ozbrojeným bezpečnostním sborem, který plní úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti v rozsahu vymezeném ústavními zákony, zákony a obecně závaznými právními předpisy. Základem činnosti policie je tedy ochrana celospolečenských zájmů a hodnot, zejména státu a jeho ústavních základů a institucí, zabezpečení nerušeného výkonu funkce všech orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní a dále ochrana fyzických osob, jejich životů, zdraví, lidské důstojnosti a jejich majetku. Z toho vyplývá, že výkon práv zaručených Listinou základních práv a svobod může být omezen zákonem, jde-li o opatření nezbytná pro ochranu veřejné bezpečnosti a pořádku, zdraví a mravnosti nebo práv a svobod druhých. Úkoly policie jsou taxativně uvedeny v § 2 zákona o Policii ČR.

2.8.2 Organizace a řízení Policie ČR

Policie České republiky je podřízena Ministerstvu vnitra České republiky a je tvořena Policejním prezidiem ČR, útvary s působností na celém území ČR a útvary s územně vymezenou působností. Za činnost policie odpovídá policejní prezident ministroví vnitra.

Policie je organizována ve dvou rovinách. Jednak v rovině horizontální, kde platí vztahy vzájemné součinnosti a spolupráce a jednak v rovině vertikální, ve které platí vztahy nadřízenosti a podřízenosti.

Organizační schéma Policie České rep. 1

V rámci policie působí služba pořádkové policie, služba kriminální policie a vyšetřování, služba dopravní policie, služba správních činností, ochranná služba, služba policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti, služba cizinecké a pohraniční policie, služba rychlého nasazení, služba železniční policie a letecká služba.

2.8.3 Organizace kynologie u Policie České republiky

Základním právním předpisem pro řízení a metodiku služební kynologie je Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10/2003, kterým se vydávají pravidla služební kynologie, dále č. 13/1996, kterým se vydává „Zkušební řád pro přezkušování služebních psů v Policii ČR“ a pro psovody SPV, Závazný pokyn policejního prezidenta č. 3/1995, kterým se stanoví výběr a využití speciálně vycvičených služebních psů na vyhledávání nástražných výbušných prostředků.

Základním organizačním článkem v organizaci u policie je skupina služební kynologie na okresním ředitelství, kde vedoucí této skupiny je přímý podřízený náměstkovi ředitele okresního ředitelství pro uniformovanou policii. Vedoucí skupiny vede skupinu jak po stránce organizační a plnění úkolů, plánování výkonu služby, tak i po stránce metodického výcviku. Na skupině služební kynologie (dále jen SSK) je zpravidla 5 psovodů, kteří vykonávají výkon služby se služebním pátracím psem v nepřetržitém režimu v rámci okresního ředitelství. Někteří psovodi mohou mít přiděleného i druhého služebního psa – specialistu a to zpravidla na vyhledávání výbušnin, drog, zbraní nebo akcelerantů. Od této skupiny se odvíjejí dvě roviny služebního řízení, jak po stránce *personální pravomoci*, tak po stránce *odborné a metodické*.

Odborná a metodická rovina pokračuje ze skupiny služební kynologie okresního ředitelství na skupinu služební kynologie krajské správy, jejíž vedoucí vede kontrolní, plánovací a metodickou činnost nad skupinami v kraji, plánuje krajské srazy vedoucích skupin jednotlivých okresních ředitelství, provádí nákup psů a materiálu. Podílí se na přípravě předpisů krajské správy a policejního prezidia. Na SSK správy kraje dále vykonávají službu psovodi specialisté, kteří obstarávají výjezdy na místo činu dle potřeby v rámci kraje.

Krajský vedoucí SSK se po metodické – odborné stránce zodpovídá Odboru kynologie a hipologie Policejního prezidia. Rozkazem policejního prezidenta byla působnost odboru služební kynologie a hipologie stanovena takto:

- metodicky řídí provádění služební kynologie a hipologie v Policii ČR,
- provádí kontrolu úrovně řízení a organizování služební kynologie a hipologie u všech policejních součástí,
- vypracovává a předkládá návrhy legislativních aktů k řízení a organizaci služební kynologie a hipologie v Policii ČR,
- poskytuje metodicko-odbornou pomoc v problematice služební kynologie a hipologie,

- zabezpečuje doplňování početních stavů služebních psů pomocí vlastního odchovu prováděného v chovných stanicích služebních psů,
- stanovuje zásady výkupu psů a koní pro potřeby Policie ČR,
- zabezpečuje centrální přípravu psovodů se služebními psy ve výcvikových střediscích formou provádění základních, speciálních a ostatních druhů kursů a v podmínkách praktického výkonu služby, včetně možnosti jejich nasazení v rámci pátracích a ostatních bezpečnostních akcí,
- vede centrální evidenci služebních psů a koní všech kategorií v Policii ČR,
- nepřetržitě vyhodnocuje využívání služebních psů a koní u útvarů Policie ČR, opatření a výsledky těchto hodnocení pro další zkvalitnění všech úseků kynologie a hipologie,
- organizuje průběžné zkoušení (testování) výstrojních součástí psovodů a policejních jezdců, včetně ochranných pomůcek pro výcvik služebních psů a předkládá návrhy na jejich vylepšování, s materiálovým kompetentem spolupracuje při zadávání jejich výroby,
- za účelem zkvalitňování přípravy psovodů se služebními psy a policistů s koňmi a zvyšování jejich využití ve výkonu služby u Policie ČR, spolupracuje s tuzemskými, zahraničními a mezinárodními kynologickými a hipologickými orgány a organizacemi.

Velký podíl na metodice a odborné přípravě psovodů na vyhledávání výbušnin má dále ***Pyrotechnický odbor policejního prezidia***, který metodicky vede, vzdělává a přezkčuje z odborných znalostí psovody SPV z hlediska pyrotechniky a manipulace s výbušninami.

Druhou úroveň řízení je ta s ***personální pravomocí***, kde jak je již výše uvedeno, vedoucí SSK na okresním ředitelství je přímo podřízený náměstkovi ředitele okresního ředitelství pro uniformovanou policii, který je podřízený řediteli okresního ředitelství s personální pravomocí. Dále podřízenost pokračuje přes ředitelství krajské správy až k policejnímu prezidentovi, který svými závaznými pokyny a nařízeními řídí všechny složky Policie ČR.

2.8.4 Vzdělávání policistů

Každý policista služby pořádkové, železniční, dopravní, cizinecké a pohraniční policie po přijetí do služebního poměru musí absolvovat **základní odbornou přípravu**, kterou v rámci policejního školství poskytují střední policejní školy Ministerstva vnitra ČR. Základní odborná příprava je rozvržena do dvou a půl roku z důvodu vykonání praxe během druhé části základní odborné přípravy a je rozčleněna na část realizovanou ve výše uvedených středních policejních školách v trvání 12 měsíců a část řízené praxe realizované ve školním policejním středisku a na vybraných útvarech správy policie příslušného kraje v trvání 6 měsíců. Základní odborná příprava poskytuje policistům základní znalosti, dovednosti, návyky a postoje potřebné pro výkon služby. Ve školách se vyučují předměty: služba pořádkové a dopravní policie, kriminalistika, psychologie a policejní etika, právo, střelecká příprava, spojovací příprava, zdravotní a tělesná příprava, technika administrativy, informatika a výpočetní technika. Studium základní odborné přípravy je ukončeno vykonáním závěrečné zkoušky.

Řádné absolvování základní odborné přípravy je výchozím předpokladem pro další působení ve služebním poměru. Zpravidla po úspěšném absolvování základní odborné přípravy policista skládá služební zkoušku, jejíž vykonání je jednou z podmínek pro zařazení policisty do služebního poměru na dobu neurčitou.

Policista musí být zdravotně, psychicky a fyzicky způsobilý pro výkon služby u Policie České republiky. Způsobilost se proěřuje zdravotním a psychologickým vyšetřením a fyzickým testem.

Psychologické vyšetření, které je zaměřeno na zjišťování osobnostních předpokladů potřebných pro výkon služby na základních policejních služebních místech. Jedná se o celodenní vyšetření, v jehož průběhu vyplňují uchazeči osobnostní dotazníky, podrobují se výkonovým testům a účastní se řízeného rozhovoru s psychologem. Výsledkem vyšetření je komplexní posouzení vhodnosti uchazeče pro výkon služby. Psychologické vyšetření provádějí výlučně psychologická pracoviště policie nebo ministerstva vnitra.

Fyzická zdatnost se prověřuje prověrkami každoročně u každého policisty. Jedná se o testovou baterii, která se skládá ze čtyř částí: člunkového běhu, běhu na 1000 m, celomotorického testu a cvičení kliků.

Komplexní zdravotní prohlídka sleduje posouzení zdravotní způsobilosti k výkonu služby. Přísná zdravotní kritéria jsou prevencí před případným poškozením zdraví v důsledku náročných podmínek služby policistů.

2.8.5 Vzdělávání psovodů specialistů

Každý psovod specialista u Policie ČR musí splňovat přesně dané požadavky. Psovodem specialistou se může stát pouze policista s ukončenou základní odbornou přípravou, o které se pojednává v předchozí části práce.

Po stránce odborné dále musí každý policista, který chce vykonávat výkon služby se služebním psem absolvovat základní kurz pro psovody se služebními psy (ZK), kde je cílem dosáhnout odborných znalostí, potřebných pro výkon funkce psovoda na základních útvarech. Hlavním cílem základního kurzu je naučit se správnému uplatňování metodiky při výcviku služebního psa. Důraz se klade na formování dovedností, aby byl psovod schopen samostatně cvičit služebního psa. Náplň kurzu se zaměřuje na teorii výcviku psa, anatomii, fyziologii a zdravotní péči psa, taktiku použití a využití služebního psa. Při zahájení kurzu je provedeno přezkoušení služebních psů, v průběhu kurzu průběžné přezkušování stupně vycvičenosti a na závěr je každý pes přezkoušen odbornou komisí dle kategorie pro výkon služby. Frekventanti kurzu na závěr vykonávají písemné a ústní závěrečné zkoušky. Na závěr je vypracováno na psovoda i psa služební hodnocení.

Pokud psovod splňuje výborné odborné i pracovní výsledky, po minimálně třech letech praxe ve výkonu služby psovoda na základním útvaru, může mu být krajským vedoucím SSK přidělen pes – specialista, se kterým musí absolvovat základní kurz pro danou specializaci. V tomto případě se jedná o Základní kurz pro psovody se psy specialisty na vyhledávání výbušnin (ZKSPV) v délce 10 týdnů. Cílem kurzu je docílit u frekventantů odborných znalostí a praktických dovedností,

potřebných pro výkon funkce psovoda specialisty na vyhledávání výbušnin, naučit metodice výcviku a správnému uplatňování metodiky při výcviku služebního psa na vyhledávání výbušnin a u služebních psů dosáhnout stupně vycvičenosti v rozsahu kategorie SPV.

V rámci kurzu psovod provádí pyrotechnický kurz, po kterém obdrží osvědčení pro manipulaci s výbušninami, které je nutné pro výcvik služebního psa, v jehož rámci psovod musí manipulovat s přidělenými výbušninami. Tento kurz je ukončen závěrečnou zkouškou z odborných znalostí. Osvědčení má platnost tři roky, po kterých musí prodloužit platnost přezkoušením.

Kategorie udělená služebnímu psu na závěr kurzu platí jeden rok. Z tohoto důvodu každý pes musí být podroben jednou ročně přezkoušení z vyhledávání výbušnin před zkušební komisí. Splní-li pes stanovené podmínky, již dříve zadanou kategorii na vyhledávání výbušnin obhájil. Nesplní-li pes stanovené podmínky, je mu kategorie odebrána. Přezkoušení absolvuje pes na závěr kondičního kurzu pro psovoda specialistu se psem na vyhledávání výbušnin (KKSPV) v délce dvou týdnů.

Každý rok je dále v rámci celé ČR organizováno dvoudenní instruktážně metodické zaměstnání /IMZ/ pro psovody specialisty, kde probíhají přednášky na téma metodiky speciálního výcviku, pyrotechniky a dalších souvisejících oborů, jsou projednávány materiální požadavky a také slouží k výměně zkušeností a poznatků mezi jednotlivými psovody.

V roce 2007 zahájila Policejní škola v Pardubicích třítydenní kurz pro psovody SPV, který se má podrobněji a více do hloubky zabývat problematikou výbušnin, výbušných systémů, taktikou a činností na místě činu. Tento kurz bude nahrazovat týdenní pyrotechnický kurz s přezkoušením pyrotechnického minima a vydání osvědčení o manipulaci s výbušninami.

3 Praktická část

3.1 Cíl praktické části

Cílem praktické části je za pomoci druhotné analýzy průzkumů veřejného mínění agentury STEM a dále pomocí analýzy informací v oblasti resortu MV, konkrétně Policie ČR, porovnat vývoj terorismu u nás (s ohledem na velké události ve světě) s pocitem ohrožení obyvatelstva v České republice v období od roku 1989 do současnosti.

3.1.1 Stanovení předpokladů

- Lze předpokládat, že pocit ohrožení obyvatelstva v České republice je přímo úměrný bezpečnostní situaci v České republice, počtu teroristických útoků a oznámení o uložení o nástražného výbušného systému.
- Lze předpokládat, že vstup České republiky do NATO a zapojení se do operací aliance, zvyšuje ohrožení bezpečnosti České republiky a tím i pocit bezpečí obyvatel v České republice.

3.2. Použité metody

V této práci je využito historicko-srovnávacího výzkumu za využití analýz sociologických výzkumů agentury STEM, která se zabývá aplikovaným sociologickým výzkumem, zaměřuje se na studium životních podmínek, hodnot, postojů a názorů obyvatelstva. Zvláště se specializuje na rozbor sociálních problémů, na výzkum komunikace a politickou analýzu. Využívá širokou škálu technik kvantitativního i kvalitativního výzkumu, vyvíjí vlastní metodické postupy, dbá na časovou i mezinárodní srovnatelnost dat. Sociologické průzkumy agentury

STEM je v této práci využito zejména z to důvodu, že má bohatou zkušenost z domácích i zahraničních akademických výzkumů, mezinárodních srovnávacích šetření, z řešení konkrétních problémů klientů z řad velkých institucí i menších soukromých firem.

V práci bylo využito tzv. **Přehledové studie** - sekundární analýzy - zpracování studií z již existujících datových souborů. Ad hoc studie čerpající z archivu dat výzkumů STEM (údaje od roku 1990 do současnosti), které si kladou za cíl sledování dlouhodobých trendů vývoje společnosti.

Přehledová studie byla zejména zpracovávána studií a druhotným využitím kvantitativních výzkumů agentury STEM.

Kvantitativní výzkum¹¹ - šetření prováděná agenturou STEM na reprezentativních souborech respondentů. Tyto kvantitativní výzkumy se zejména provádějí v těchto třech základních podobách:

- pravidelná měsíční šetření na souborech zhruba 1400-1600 respondentů starších 18 let. Soubor je reprezentativní podle věku, vzdělání, pohlaví, velikostního pásma obce a regionu. Kvótní výběr respondentů. Osobní dotazování školenými tazateli (tazatelská síť 600 stálých tazatelů).
- Ad hoc šetření - rozsáhlé výzkumy na reprezentativním souboru obyvatel, tématicky zaměřené podle konkrétního klientova zadání. Kvótní a náhodný výběr respondentů.
- Bleskové výzkumy - expresní šetření názorů obyvatel na jednotlivá aktuální témata veřejného života (reprezentativní soubor, osobní dotazování, dodací lhůta 24 či 48 hodin)

¹¹ <http://www.stem.cz/staticpages/ofirme-stem-se-predstavuje>

3.3 Popis zkoumaného vzorku¹²

Většina využívaných výzkumů agentury STEM v této práci, jsou výzkumy prováděné na reprezentativním vzorku obyvatel starších 18 let. Je to přesná zmenšenina základního souboru, tedy populace ČR, provedená metodou kvótního výběru. Je tam tedy odpovídající podíl mužů a žen, lidí v různých věkových skupinách, lidí s různou úrovní vzdělání, lidí žijících v různých velikostních pásmech obcí a ve všech regionech naší země. Běžný výzkum se provádí zhruba na 400 místech naší republiky.“

Ve výzkumech veřejného mínění, jako ve všech společenskovedních výzkumech, není možné pracovat s úplným popisem reality, ale vždy je třeba redukovat. Je prokázáno, že k tomu, aby byl zjištěn názor všech občanů na nějaký problém, není třeba se ptát každého jedince. Stačí vytvořit podle určitých pravidel zmenšený reprezentativní vzorek zkoumané populace, který zaručuje, že názory v něm zjištěné, je možné vztáhnout na celou zkoumanou populaci. Zmenšený vzorek celé populace, v odborné terminologii nazývaný výběrový soubor, nemusí být nijak velký, plně postačí dotázat se vzorku o velikosti 700 - 800 lidí. Podmínkou ovšem je, aby byl tento počet lidí správně vybrán. K tomu mají výzkumy veřejného mínění dobře vypracované a ověřené postupy. Jsou v zásadě dva. První je založen na tzv. kvótním výběru, což znamená, že se předem stanoví, které charakteristiky členů zkoumané populace (věk, pohlaví, vzdělání, velikost místa bydliště atd.) mohou zásadním způsobem ovlivnit rozdílnost názorů. Rozhodující pak je zachovat ve výběrovém souboru stejné poměrné zastoupení všech vybraných charakteristik, jako je v celé populaci. Druhý postup je založen na náhodném výběru, který zaručuje, že každý člen zkoumané populace má stejnou šanci dostat se do vybraného vzorku dotázaných. Při tomto postupu jsou lidé pro výzkum vybíráni podle určitých kroků z nějakých seznamů, které zahrnují všechny členy zkoumané populace.

¹² <http://www.stem.cz/pages/faq.php#faq5>

3.4 Výsledky a jejich interpretace

3.4.1 Jak vidíme boj proti terorismu

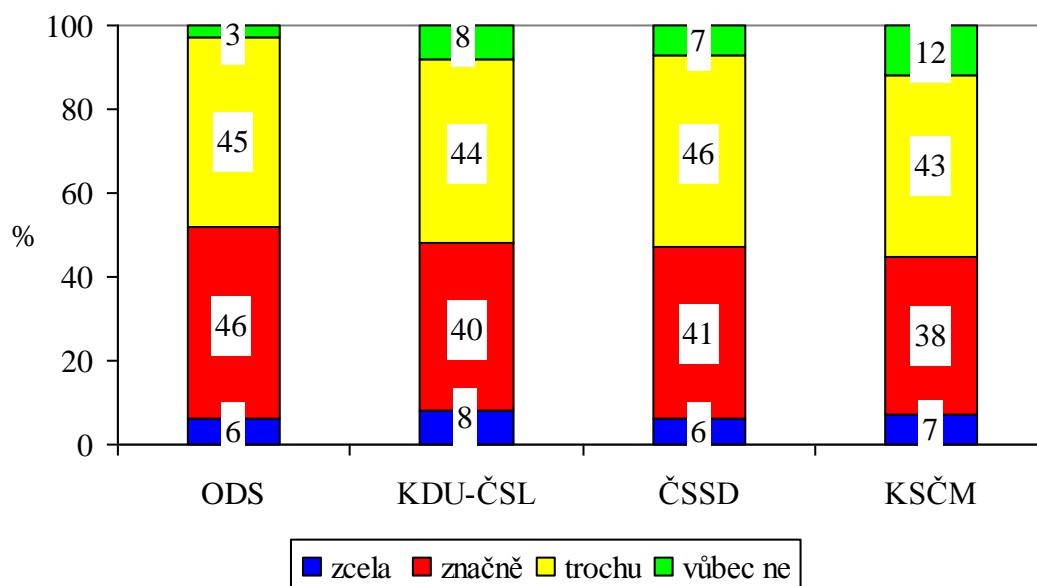
Terorismus se stal hrozbou přelomu dvou tisíciletí. Dávno se vědci vypořádali s většinou zhoubných infekčních nemocí, státníci dokázali zasednout za jednací stoly a již téměř šest desetiletí společnou vůlí odvracejí hrozbu nového světového válečného konfliktu, ale účinný recept na vymýcení terorismu dosud nikdo nenalezl. Teroristé jsou nevyzpytatelní, nepolapitelní, pohrdají vlastním životem i životy jiných.

Většina průzkumů se dosud zaměřovala především na to, do jaké míry se lidé terorismu obávají, případně jaké faktory mohou zvýšit jeho nebezpečí. Tato práce si klade za cíl zjistit i to, s čím si lidé terorismus nejčastěji spojují, v čem hledají jeho příčinu a původ.

3.4.2 Hrozba pro všechny

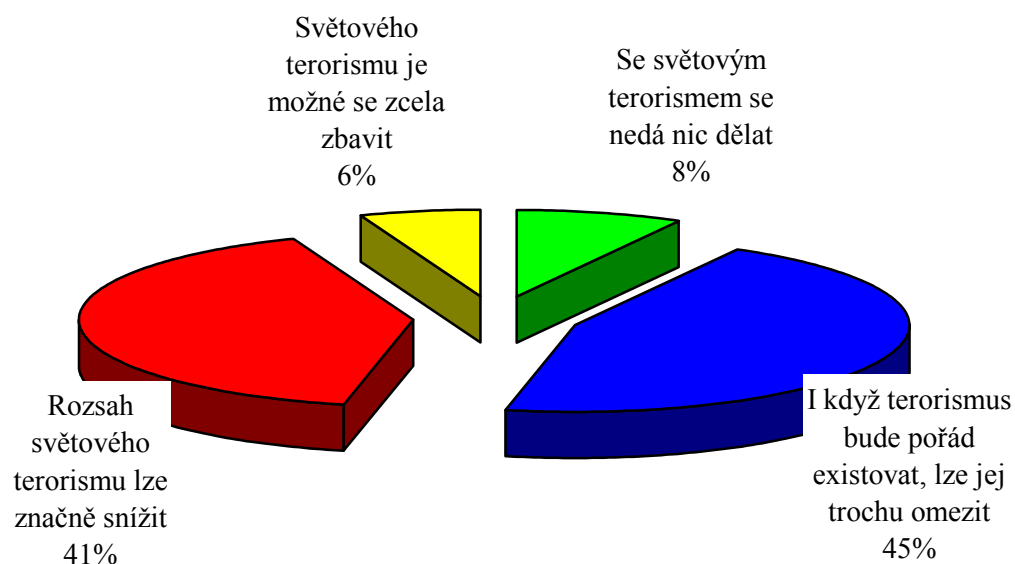
Terorismus je společně s mezinárodním zločinem (s nímž je velmi často spojován či přímo zaměňován) trvale považován za největší hrozbu pro naši zemi. STEM pravidelně porovnává řadu různých možných ohrožení naší země na devítistupňové škále (1 = žádné a 9 = velmi velké nebezpečí), průměrné hodnocení terorismu se pohybuje kolem 8 – odpovídá tomu skutečnost, že jej přes 80 % dotázaných klasifikuje stupni 7, 8 nebo 9 a pouze mizivý podíl (3 nebo 4 %) osob jej považuje za nebezpečí malé, tj. přiřazují mu hodnocení 1, 2 nebo 3.

*Do jaké míry lze omezit světový terorismus?
(podle politické volby)*

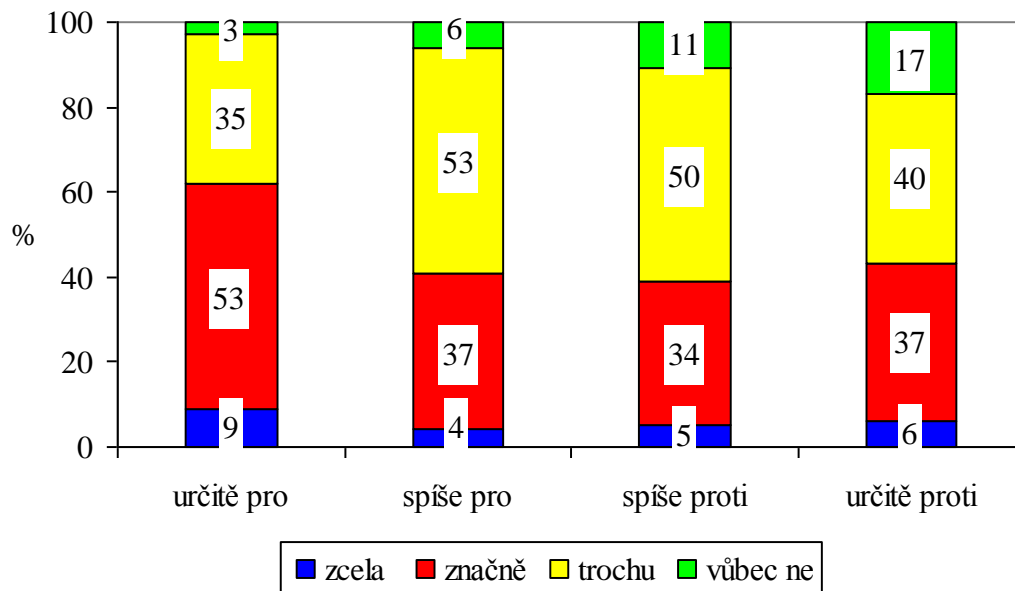
Mimořádnou nebezpečnost terorismu uznávají všechny skupiny populace, dokonce i ty, které zpravidla projevují nejvíce odvahy, optimismu či bezstarostnosti (mladí lidé ve věku do 30 let, osoby s vysokoškolským vzděláním, stoupenci ODS apod.).

Postoje ke světovému terorismu

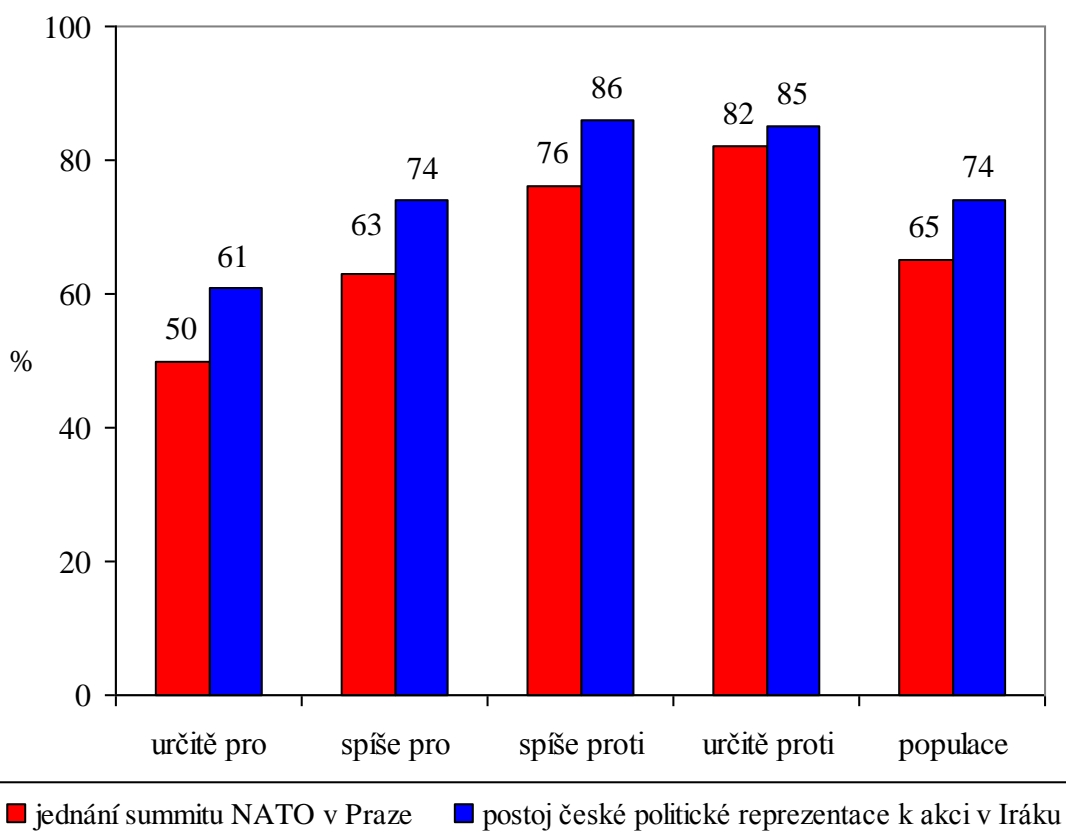
Jednoznačné hodnocení terorismu jako velmi silné hrozby pro naši zemi se promítá i do poměrně výrazné skepse, s níž lidé přistupují k možnostem světový terorismus výrazně omezit nebo dokonce zlikvidovat. Více než polovina lidí se domnívá, že terorismus lze ve světě nanejvýš „trochu omezit“, jeho úplné odstranění považuje za možné jen 6 % populace. Náзор na to, do jaké míry lze světovému terorismu čelit, není závislý téměř na sociodemografických charakteristikách, částečně se projevuje vliv politické orientace a výrazněji stanovisko k našemu členství v NATO. Občané, kteří jsou rozhodně přesvědčeni o správnosti našeho začlenění do Severoatlantické aliance, jsou optimističtější v pohledu na šance světový terorismus ve velké míře omezit.

Do jaké míry lze omezit světový terorismus?
(podle názoru na naše členství v NATO)

Strach z terorismu posilují jakékoli akce, které podle mínění lidí mohou poskytnout teroristům záminku k útoku. Za takovou možnou záminku považovala většina lidí summit zemí Severoatlantické aliance v Praze a ještě větším rizikem by byla podle naší veřejnosti účast českých jednotek v případném zásahu sil Aliance v Iráku. Je logické, že hodnocení pražského summitu i postoje české politické reprezentace k případné akci spojeneckých sil v Iráku je silně ovlivněno celkovým názorem na naše členství v NATO, ale i lidé, kteří jednoznačně integraci českých jednotek do Aliance obhajují, vidí v přímé spoluúčasti České republiky ve společných akcích NATO zvýšenou hrozbu teroristického útoku.

**Co přispívá ke zvýšení rizika teroristického útoku vůči ČR
(podle názoru na naše členství v NATO)**

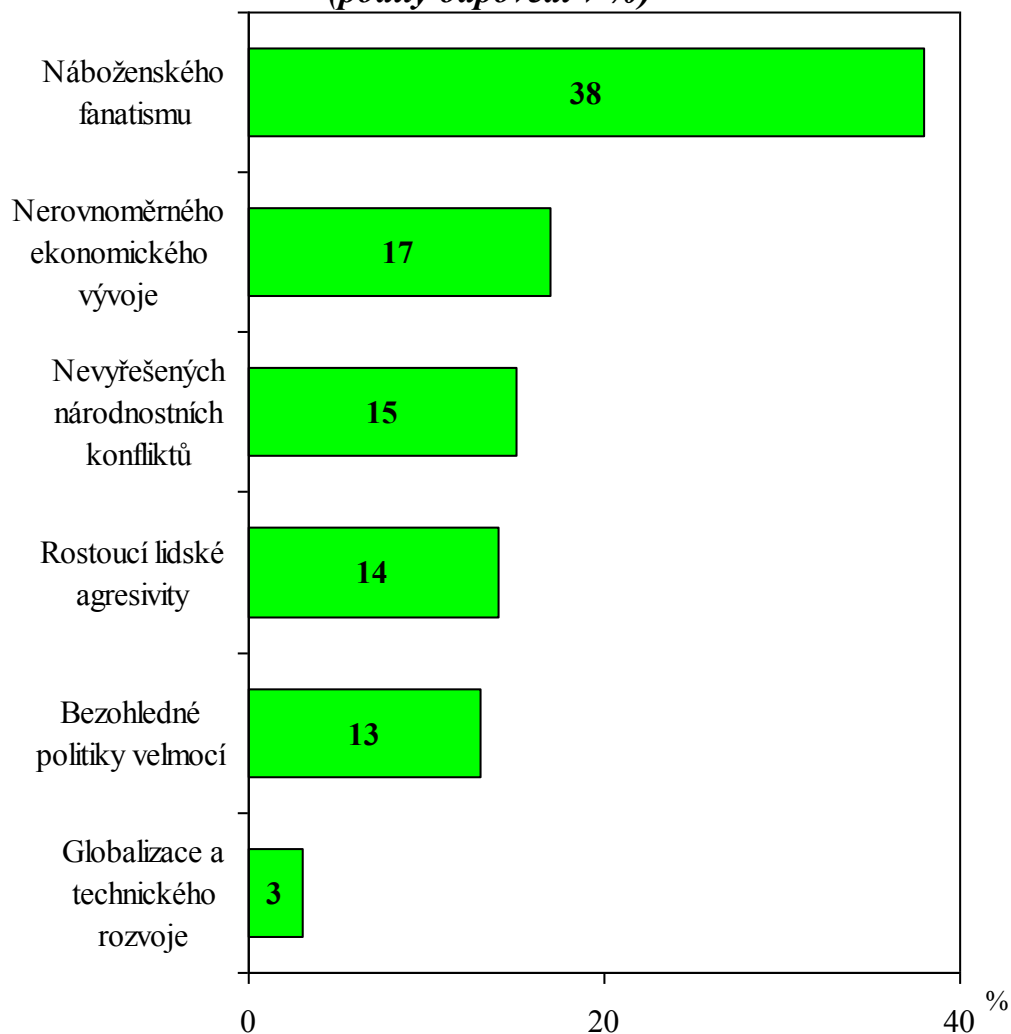
3.4.3 Hlavní příčinou terorismu je fanatismus

Z čeho pramení současný terorismus ve světě? Tuto otázku položil STEM občanům a nabídl jim šest možností, z nichž měli vybrat jedinou, tu nejdůležitější.

Téměř 40 % lidí označilo za hlavní příčinu terorismu náboženský fanatismus. Podstatně s menší frekvencí, kolem 15 %, se objevovaly odpovědi „lidská agresivita“, „nevyřešené národnostní konflikty“, „nerovnoměrný ekonomický vývoj“ a „bezohledná politika velmocí“. Technický rozvoj a globalizaci za příčinu terorismu považuje jen nepatrný počet osob.

***"Současný světový terorismus je podle Vás nejvíce
důsledkem:"***

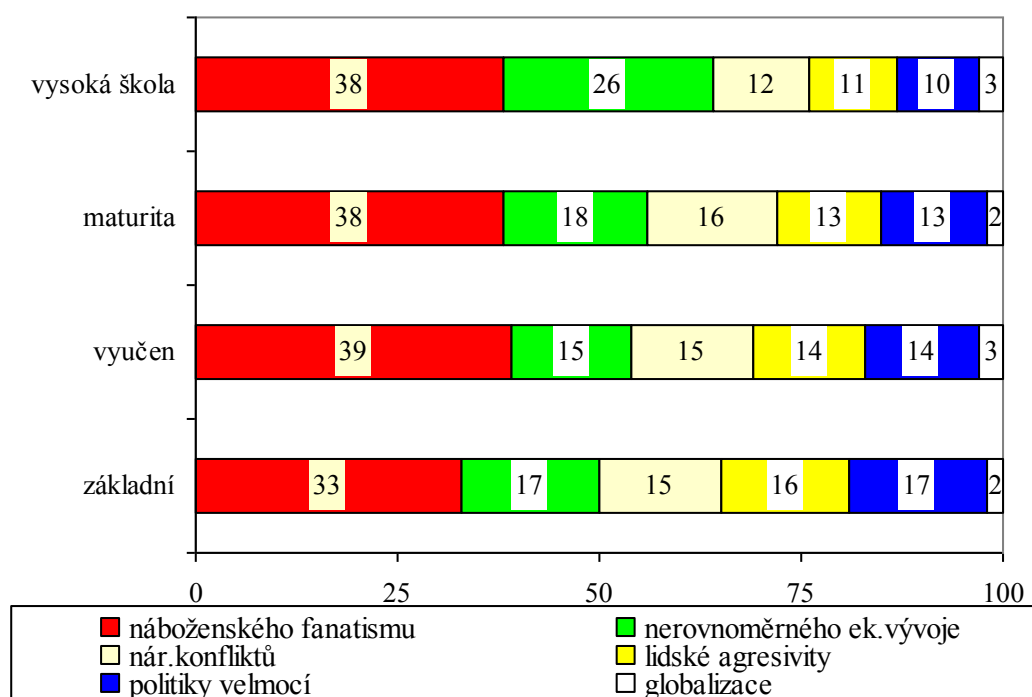
(podíly odpovědí v %)

V náboženském fanatismu spatřují nejdůležitější zdroj světového terorismu lidé prakticky ze všech skupin podle sociodemografických charakteristik i podle politických sympatií, pořadí na dalších místech je již značně proměnlivé. Vliv na názory na původ světového terorismu má politická orientace, úroveň vzdělání, ale i náboženské cítění.

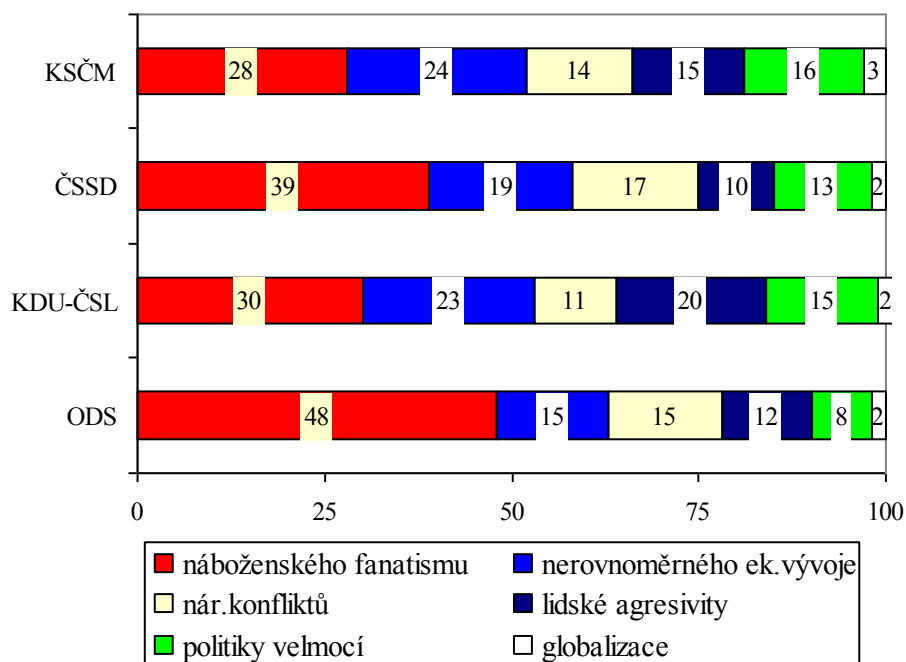
Úroveň dosaženého vzdělání se projevuje především u lidí s nejvyšší kvalifikací, kteří hledají původ terorismu častěji v „racionálních“ příčinách, zejména v ekonomické oblasti. Vede je k tomu zřejmě mínění, že teroristé chtějí svými akcemi někdy upozornit na neřešené rozpory v životní úrovni obyvatelstva Severu a Jihu, na zaostávání některých zemí a růst bohatství poměrně úzké části lidské populace.

"Současný světový terorismus je podle Vás nejvíce důsledkem:"
(podle vzdělání)

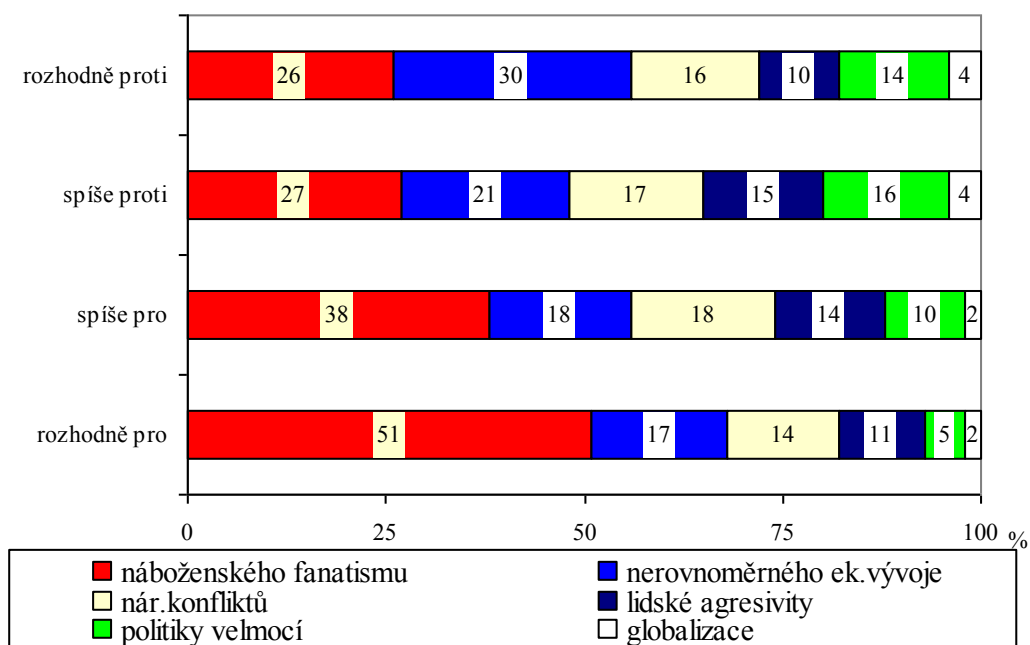

Politická kritéria vstupují do úvah o původu terorismu především u lidí výrazně levicově orientovaných, kteří sympatizují s různými skupinami usilujícími o potlačení vlivu současných světových velmocí. Ještě vyhraněněji je to vidět na škále populace uspořádané podle vztahu k našemu členství v Severoatlantické alianci, jejímž ústředním členem je nejmocnější současná světová velmoc. Skupina jednoznačných odpůrců našeho vstupu do NATO je jedinou větší částí populace, která považuje častěji za zdroj terorismu agresivní politiku velmocí než náboženský fanatismus. Na opačném pólu jsou logicky pevní stoupenci našeho členství v Alianci, kteří si současný terorismus adresně spojují s Irákem či Blízkým a Středním východem, tedy s oblastmi, kde radikální náboženské skupiny se na teroristických akcích jednoznačně podílejí.

"Současný světový terorismus je podle Vás nejvíce důsledkem:"
(podle politické volby)

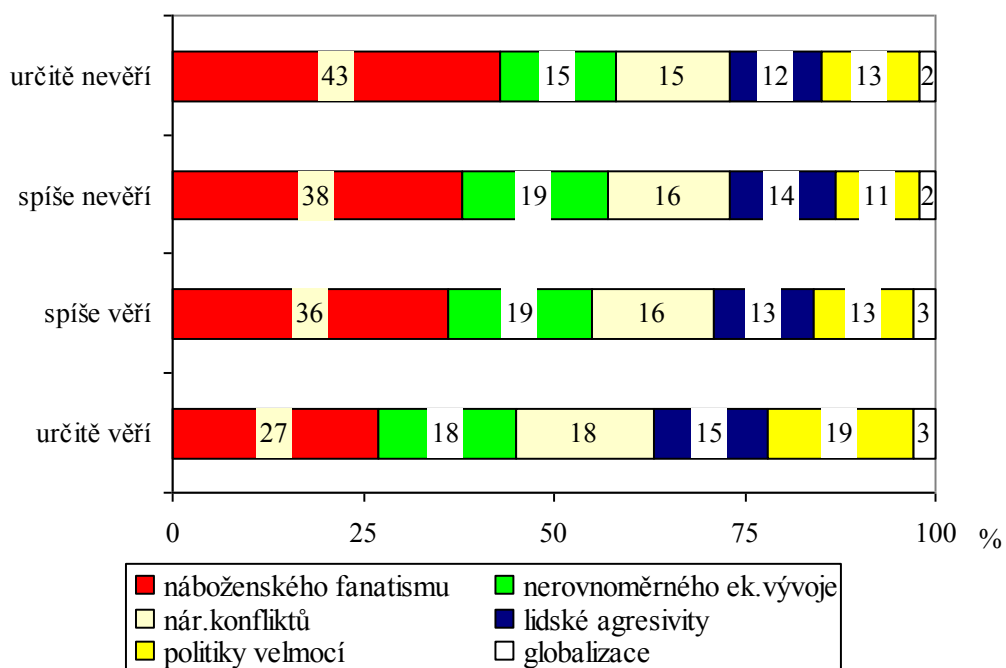

"Současný světový terorismus je podle Vás nejvíce důsledkem:"
(podle vztahu k našemu členství v NATO)

Zvláštní otázkou je náboženské citění. V celkovém názoru na nebezpečnost terorismu či na možnosti, jak mu lze čelit, odpovídají ateisté i lidé hluboce věřící v Boha stejně, lidé se silným náboženským citěním však zřetelně méně často připouštějí, že by v pozadí teroristických útoků mohl být náboženský fanatismus.

"Současný světový terorismus je podle Vás nejvíce důsledkem:"
(podle víry v Boha)

3.4.4 Co ohrožuje Českou republiku

Z dlouhodobého hlediska za pomoci historicko-srovnávacího šetření jsou organizovaný zločin, šíření zbraní hromadného ničení a terorismus nadále nejsilněji vnímanými hrozbami pro naši zemi. Vedle nich si lidé začínají všimnout také nebezpečí, která nás mohou postihnout v důsledku celkových klimatických změn na naší planetě. Citované výsledky pocházejí z výzkumů prováděných na reprezentativním souboru obyvatel České republiky starších 18 let, který se uskutečňuje v pravidelných intervalech.

„Jak silně ohrožují naši zemi různé negativní faktory současného světa?„ Taková otázka je pokládána občanům s nabídkou 16ti potenciálních hrozeb. Míru ohrožení mohou lidé posuzovat na devítibodové škále (1 znamená „žádné nebezpečí“, 9 „velmi velké nebezpečí“). Vedoucí skupinu tvoří se zřetelným odstupem pětice:

- ***mezinárodní organizovaný zločin***
- ***rozšiřování zbraní hromadného ničení***
- ***terorismus***
- ***živelní katastrofy v důsledku změny klimatu***
- ***islámský fundamentalismus***

Všechny tyto hrozby označuje za silné (tedy známkami 7, 8 nebo 9) více než 50 % lidí a jen velmi malý podíl osob (kolem 10 %) je považuje za hrozby slabé (známky 1, 2 nebo 3). Je zajímavé, že celosvětové a v poslední době medializované hrozby začínají lidé brát vážně i u nás. Jsou to nejen problémy změn klimatu na Zemi, ale také obecně globalizace.

V porovnání s průzkumy z let 2000 a 2002 naopak zesláblo v očích české veřejnosti nebezpečí pocházející z oblasti Íránu, Iráku, okrajově dosud vnímají lidé problém chudoby ve světě a práv národnostních a jiných menšin. Ubylo také lidí, kteří se bojí ohrožení ze strany Ruska – v současné době je míra ohrožení ze strany tří světových mocností – Spojených států, Ruska a Číny pocítována prakticky stejně intenzivně, ani v jednom případě nejde o dominantní hrozbu pro naši zemi.

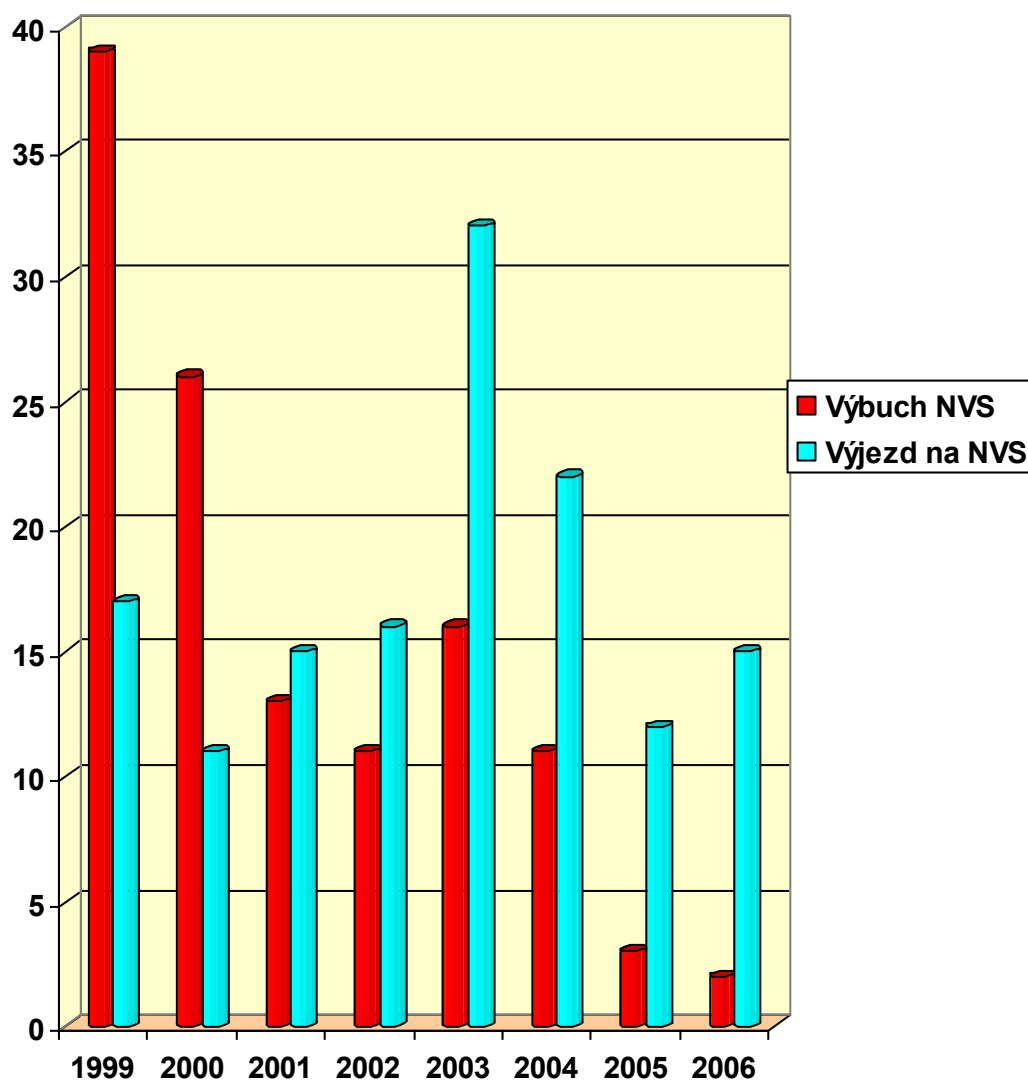
Z pohledu názorů různých skupin populace lze obecně říci, že ohrožení pro naši zemi (ale v podstatě jakékoli ohrožení) vnímají více lidé starší, hůře materiálně zajištění, zpravidla poněkud více ženy než muži. Rozdíly jsou to ovšem většinou malé. Nejvýraznější rozdíly najdeme v „politickém“ ohrožení, tedy v posuzování velmocenských zájmů Spojených států, Ruska a Číny stoupenci různých politických stran. Zajímavé je, že sympatizanti KSČM řadí hrozbu „politiky USA“ hned za mezinárodní organizovaný zločin, terorismus a rozšiřování zbraní hromadného ničení, naproti tomu pro příznivce ODS je „politika USA“ hrozbou velmi slabou, společně s pokusy omezovat práva menšin ve světě z nabízených 16 možností vůbec nejmenší.

3.5 Analýza událostí trestné činnosti páchané s použitím výbušnin

Ze statistických výkazů pyrotechnické činnosti jednotlivých pyrotechnických pracovišť Policie ČR, s využitím databáze pyrotechnického odboru Policejního prezidia ČR sledující trestnou činnost páchanou s použitím výbušnin, byla provedena analýza celkového vývoje těchto událostí. Počet útoků spáchaných s použitím výbušnin nebo výbušných předmětů je sledován od roku 1990. Události s tímto spojené měly až do roku 1999 neustále vzrůstající trend. Jednalo se však z velké části o „oblíbené“ anonymní telefonáty o uložení nástražného výbušného systému. V tomto období také došlo k několika výbuchům nástražných výbušných systémů. Jednalo se však převážně o vyřizování sporů organizovaného zločinu v aférách „Biolíh“ a „Lehké topné oleje“.

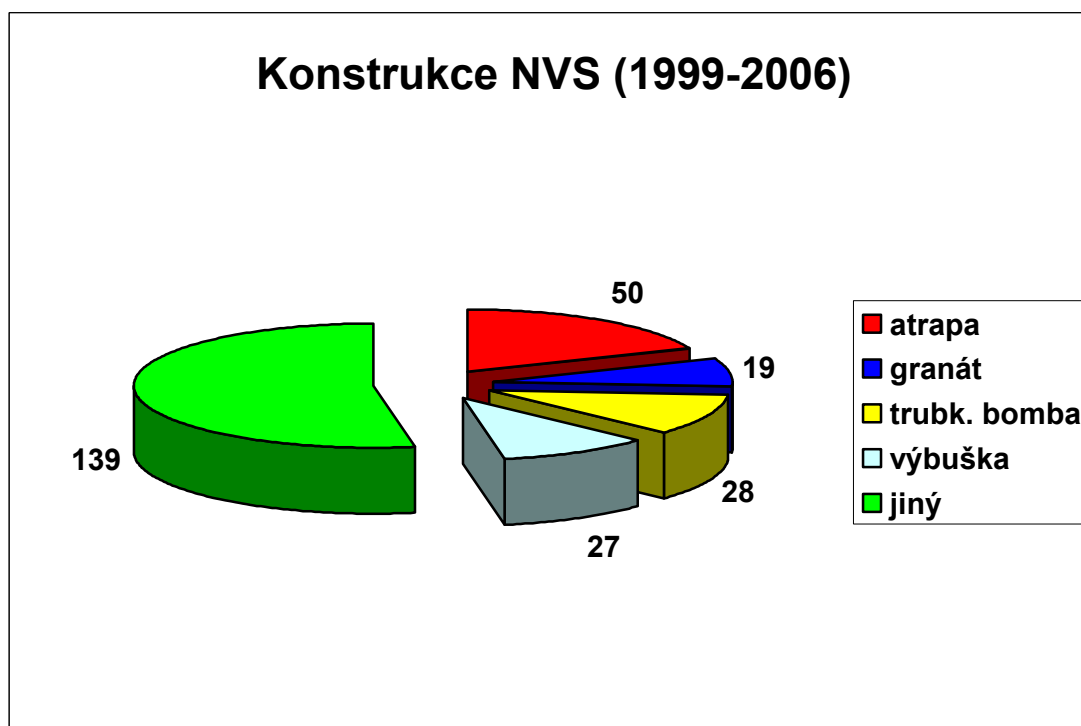
Následně /od roku 2000/ začalo docházet k postupnému snižování počtu těchto událostí (vyjma roku 2003, kdy byl zaznamenán mírnější vzestup – případ „Mrzák“ – medializované útoky za pomoci tzv. DAPů, neboli dusičnanu amonného a paliva, kterými se pachatel pokoušel poškodit železniční koleje). Rok 2005 se pak stal rokem s nejnižším počtem událostí za sledované období. V roce 2006 bylo zaznamenáno celkem 17 událostí, z toho mimo jiné 2 případy výbuchů NVS a 10 případů atrap NVS.

Vývoj počtu událostí

3.5.1 Konstrukce nástražných výbušných systémů

Při posouzení společných znaků událostí s použitím výbušnin v trestné činnosti na území České republiky nedochází k výrazným změnám. Charakter většiny případů nemá v podmínkách České republiky zatím vazbu na politicky motivovanou kriminalitu, ani extremismus místního, či mezinárodního charakteru. Jedná se převážně o násilné trestné činy páchané jednotlivci nebo skupinami za účelem zastrašování, konkurenčního boje, vymáhání pohledávek, vydírání apod.

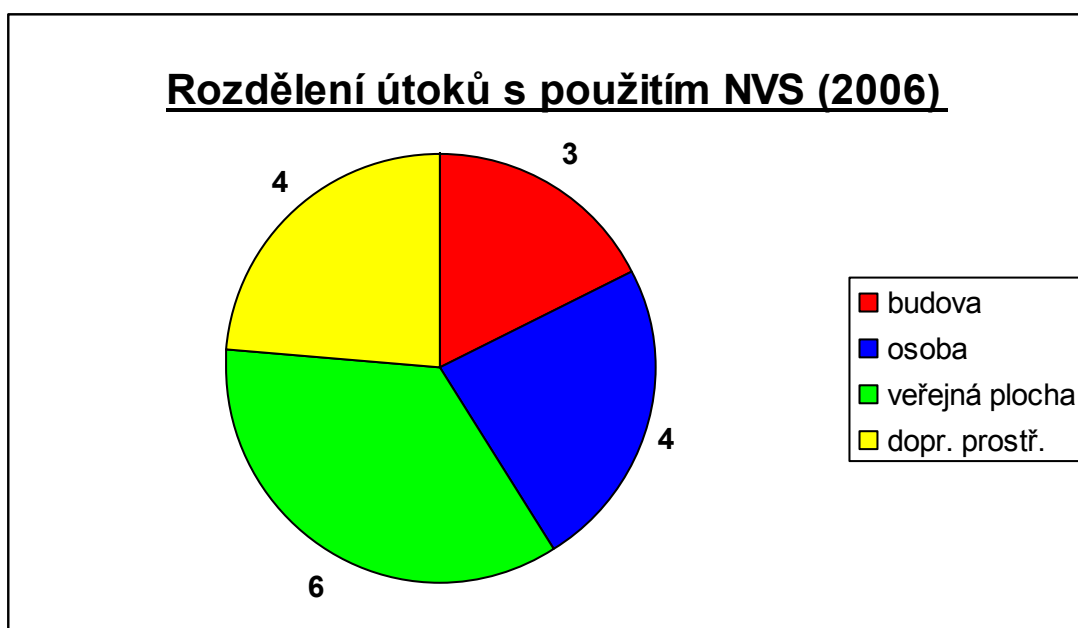

Na výše uvedeném grafu jsou početně znázorněny podíly jednotlivých typů NVS. Z rozboru jednotlivých případů za období 1999 – 2006 vyplývá, že při konstrukci NVS pachatelé nejvíce používají vlastní komponenty, které se nedají zařadit do žádné sledované kategorie, případně se po výbuchu typ NVS nepodařilo zjistit.

Analýzou nálezů NVS a výbuchů v roce 2006 bylo zjištěno, že pachatelé vždy používají nálože o hmotnosti do 0,5 kg výbušniny. Jednalo se o pyrotechnické slože a černý prach. Při použití nástražného zápalného systému se jednalo o benzin. Nebyla zjištěna žádná příčinná souvislost s vazbou na denní dobu.

3.5.2 Struktura ohrožených objektů

Z rozboru případů použití NVS v roce 2006 vyplynulo poměrně rovnoměrné rozložení útoků proti jednotlivým subjektům. Nejčastěji byly útoky vedeny na veřejných plochách, dále následovaly útoky vedené proti dopravním prostředkům a osobám. Na posledním místě jsou útoky vedené proti budovám.

Více jak polovina útoků byla vedena pomocí atrap NVS (z celkového počtu 17 NVS bylo 10 atrap přinesených pro potřeby zastrašování nebo vyhrožování).

3.6 Shrnutí výsledků praktické části a diskuse

3.6.1 Shrnutí výsledků průzkumů

Terorismus je společně s mezinárodním zločinem (s nímž je velmi často spojován či přímo zaměňován) trvale považován za největší hrozbu pro naši zemi.

Celkově lze konstatovat, že obyvatelé České republiky vnímají nebezpečí terorismu velmi silně. Ve sledovaném období je procentuální poměr vyrovnaný, mírné zvýšení je patrné pouze po teroristických útocích na „Dvojčata“ v New Yorku a následně útoky Londýně a Madridu. Na teroristické útoky na blízkém východě a v ostatních částech světa obyvatelé České republiky nereagují zvýšenými obavami o svoji bezpečnost. Významným zlomem pro vnímání nebezpečí terorismu v České republice se stal vstup do Severoatlantické aliance a následně druhým zlomem bylo zapojení Českých vojenských jednotek do operací NATO na Blízkém východě. Je zřejmé, že obyvatelé ČR a tím i průzkumy jsou částečně ovlivněné tou skutečností, že na území východní Evropy a ani v České republice nedošlo k teroristickému útoku, což staví terorismus, pro obyvatele České republiky, pouze do pojmu ohrožení, nikoliv ohrožení skutečného, strachu o své blízké a strach o majetek.

Je velmi pravděpodobné, že podstatným zlomem pro vnímání terorismu jako „nového“ nebezpečí dojde v případě teroristického útoku na území České republiky.

3.6.2. Shrnutí analýzy událostí

Ačkoliv nejsou dostupné a evidované všechny konkrétní informace už od roku 1989, ale pouze za několik posledních let, je zřejmé, že vývoj trestné činnosti za použití výbušnin, výbušných systémů, nebo imitací je v české republice do současné doby spíše nástrojem organizovaného zločinu, který je využívá k likvidaci svých nepřátel, zastrašování a vydírání. Nemalý podíl v policejních statistikách mají patologičtí jedinci, kteří buď za pomoci skutečných výbušnin nebo imitací nástražných výbušných systémů se snaží vyrovnat se svým „konfliktem s okolním světem“. Nejznámějším je pravděpodobně tzv. „mrzák“, o kterém je zmíněno již v předchozí části práce. Posledním a zároveň „nejméně nebezpečným“ činitelem jsou takzvané anonymní telefonáty o uložení nástražného výbušného systému. Většinou část těchto oznámení tvoří „vtipálci“ nebo lidé, kteří tím, že způsobí zmatek a výluku provozu (výuky), se snaží využít k vlastnímu prospěchu nebo se mstí bývalému zaměstnavateli či úředníkovi, který se k nim „nechoval“ tak, jak by si představovali.

Velkým nebezpečím takových telefonátů je to, že je nutné postupovat tak, jako když jde o skutečný nález nástražného výbušného systému, čímž dochází k velkému plýtvání policejních sil a prostředků. Je vždy nutné nasazovat maximální počty policistů i specialistů a celý objekt řádně prověřit. Touto planou činností dochází i u policistů ke stereotypnímu jednání, které v případě skutečného „ostrého výjezdu“ může způsobit nedozírné následky.

4 Závěr

Cílem této práce bylo objasnit problematiku práce psovodů specialistů na detekci výbušnin a její význam pro společnost. Práce shrnuje, tak jak si v úvodu klade za cíl, problematiku boje proti terorismu se zaměřením na teroristické útoky za pomoci výbušnin v návaznosti na práci, metodiku a odbornost psovodů specialistů na vyhledávání výbušnin u Policie České republiky.

V praktické části bylo zjištěno, že obyvatelé České republiky vnímají terorismus jako velmi silné ohrožení v jejich životě. Tato obava je ustálena na téměř stejné úrovni po celé sledované období bez větších výkyvů. Zvýšené ohrožení lidé pociťují „pouze“ při útocích, které se uskutečňují na území Evropské unie nebo Spojených států amerických.

V práci bylo dále zjištěno, že na území České republiky je problematika teroristických útoků nepatrná, použití výbušnin a nástražných výbušných systémů byl do současné doby spíše problém organizovaného zločinu nebo patologických jedinců.

Z praktické části práce vyplývá, že obyvatelé České republiky vnímají terorismus jako velmi silné ohrožení bezpečnosti v jejich běžném životě. V návaznosti na toto zjištění by měla pokračovat bezpečnostní politika státu, Policie

České republiky a ostatních ozbrojených sborů v nastoleném trendu v boji proti terorismu, zejména v preventivních kontrolách a nepodceňování tohoto nebezpečí.

5 Návrh opatření

Jak je již zmíněno v závěrečné části, bezpečnostní politika v České republice je na dobré úrovni a zaměřuje se do současnosti na preventivní boj proti terorismu. Organizace Policie České republiky a příprava psovodů specialistů má stále zlepšující se tendenci, i když jsou patrné velké nedostatky. Tyto nedostatky jsou spatřovány v tom, že ne všichni psovodi specialisté na detekci výbušnin jsou jen úzce specializováni. Velmi často vykonávají i další činnosti a mají přiděleného druhého psa specialistu nebo psa pátracího. Velkým problémem v současné době u Policie České republiky je v materiálním vybavení. Ačkoliv si vedení Ministerstva vnitra ČR uvědomilo nebezpečí terorismu včas a rozhodlo se navýšit počty psovodů na detekci výbušnin u Policie České republiky. Nedošlo k tomuto postupně a systematicky, postupným kvalitativním výběrem, ale jednorázově, kdy tuto činnost začalo provádět mnoho policistů bez potřebných znalostí ve výcviku a metodice. Dalším velkým nedostatkem této změny je, že s navýšením počtu psovodů nepřišel i dostatek finančních prostředků na zajištění provozu – zejména na nákup vozidel, ochranných obleků a dalších speciálních pomůcek.

Vzhledem k poznatkům získaným při tvorbě práce bych doporučoval pokračovat v dalším zvyšování vzdělávání psovodů specialistů na detekci výbušnin jak už v pyrotechnické, metodické či taktické oblasti tak, jak je tomu do současnosti. Organizaci, řízení a metodické vedení bych navrhoval celé přesunout pod vedení Odboru kynologie a hipologie, neboť v současné době je podpora roztříštěna na metodickou – odbor kynologie a hipologie, materiální – Policejní prezidium a Ministerstvo vnitra, pyrotechnickou – Pyrotechnický odbor. Do tohoto dále zasahují krajské správy či okresní ředitelství, kde je psovod zařazen. Celkově se dá sice konstatovat, že všechny výše uvedené části po psovodovi vyžadují výsledky a dobře odvedenou práci, ale na druhé straně si materiální a odbornou podporu předávají z jednoho na druhého.

6 Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

BOLZ, F. DUDONIS, J., SCHULZ, P. *The Counter-Terrorism Handbook*. 1. vyd. New York: Elsevier, 1990.

BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus*. 1. vyd. Praha : Police history, 1999. ISBN 80-902670-1-7.

BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus*. 2. vyd. Praha : Police history, 1999. ISBN 80-902670-4-1.

ČECH, B., SOCHOR, V. *Policejní technika II*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2004. ISBN 80-7251-152-1.

ČÍRTKOVÁ, L. - ČERVINKA, F.: *Forenzní psychologie* 1. vyd. Praha Support, 1994, ISBN 80-86473-86-4.

ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 2. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-931-3.

DOČKAL, J., *Sociální deviace rizikové skupiny*, pracovní materiál č.1, listopad 2000

DOČKAL, J., *Sociální deviace rizikové skupiny*, pracovní materiál č. 2 , únor 2001

CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*, 1. vyd. Praha 2001, ISBN 80-7201-265-7

JANÍČEK, M. *Pyrotechnická ochrana před terorismem*. 1. vyd. Vyškov : Educa Consulting, 2002. ISBN 80-902089-6-7.

JENKINS, B. *The study of Terrorism Definitional Problems*. 1. vyd. Santa Monica, The Rand Corporation, , 1980.

NETÍK, K. *Forenzní psychologie*. 2. vyd. Praha Propsy, 1997, ISBN 80-7179-813-4.

HERETIK, A. *Základy forenznej psychológie*, 1. vyd. Bratislava SPN, 1993, ISBN 80-7254-173-0

RUSSEL, H.E. *Understanding Human Behavior for Effective Police Work*. 2. vyd. New York: Allen Beigel Basic Books.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie pro pomáhající profese* 3. vyd. Praha Portál, 2002. ISBN 80-7178-678-0.

Internetové zdroje

http://www.mvcr.cz/rs_atlantic/project/article.php?id=39426#vzdelavani

<http://pubs.acs.org/hotartcl/cenear/970929/detect.html>

<http://www.sga-asspa.ch/Unterseiten/bulletin/Bulletin%2046.pdf>

<http://www.stem.cz/staticpages/pro-vase-studium>

7 Seznam příloh

Příloha č. 1 - tabulka – porovnání detekčních přístrojů a psů (viz text – s.13)

Příloha č. 2 – NVS (viz text – s. 19)

Příloha č. 1

Srovnání detekčních přístrojů a psů Furton & Myers¹³

Aspekt	Přístroj	Pes
Operační doba	24 hod. (teoreticky)	8 hod/den 20/40 min.
Kalibrace	Možno simultánně	Individuální
Identifikace	Možná	Nemožná
Vliv operátora	Malý	Potenciální faktor
Vliv podmínek	Menší Ano	Za vyšších teplot
Životnost	Cca 10 let	6-8 let
Vědecké pozn.	Velmi dobré	Rozvíjející se
U soudu	Nezpochybňováno	Zpochybňováno
Selektivita	Občas problematická	Velmi dobrá
Rychlost detekce	Obecně pomalejší	Obvykle velmi rychlé
Vyhledání zdroje	V současnosti problematické	Přirozené a rychlé
Obavy u veřejnosti	Ne neobvyklé	Závisí na plemeni
Pořizovací cena	Cca \$ 45 000*	Cca. \$ 6 000*
Roční náklady.	Cca \$ 4 000*	Cca. \$ 2 000*
Citlivost	Velmi dobrá/známá	Velmi dobrá/zkoumána
Cílové chemikálie	Základní výbušniny	Odorantová signatura
Toxikologické fakt.	Minimální	Minimální
Prostoje	Variabilní (přístroj atd.)	Variabilní (plemeno atd.)
Původní kalibrace	Obvykle výrobce	Cvičitel (min. 6 týdnů)
Výcvik operátora	Obvykle 40 hodin	min. 40 hodin
Certifikace	1 x /1-2 roky	1 x/1-2 roky
Rekalibrace	Denně až týdně	Denně až týdně
Vědecké základy	Elektronika, Chemie atd.	Neurofyziol., etologie atd.
Potencionální problémy	Elektronické/mechanické.	Zdravotní

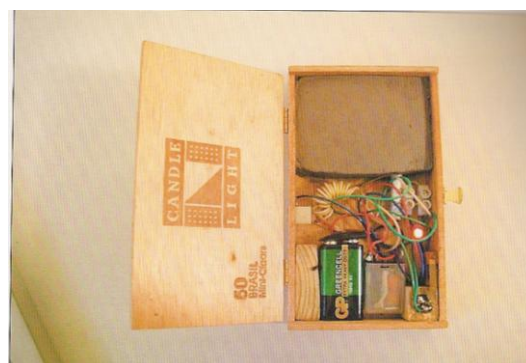
** V tabulce byly ponechány částky na pořízení a náklady v USD z toho důvodu, že jsou v každé zemi individuální a v tomto případě slouží jen jako orientační údaj.*

¹³ <http://www.vetmed.auburn.edu/index.pl/myers>

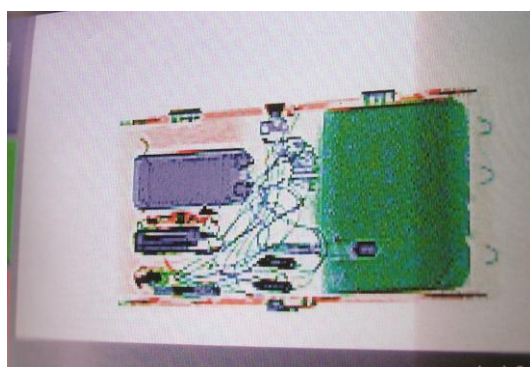
Příloha č. 2

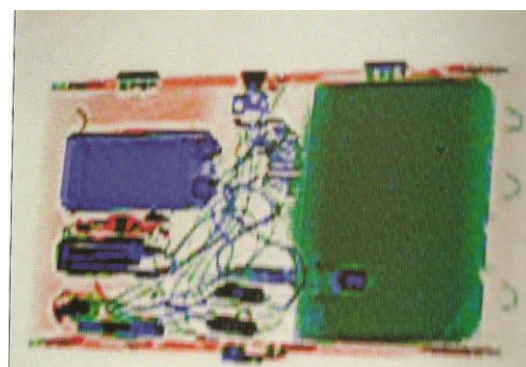
Krabička do doutníků, která skrývá NVS

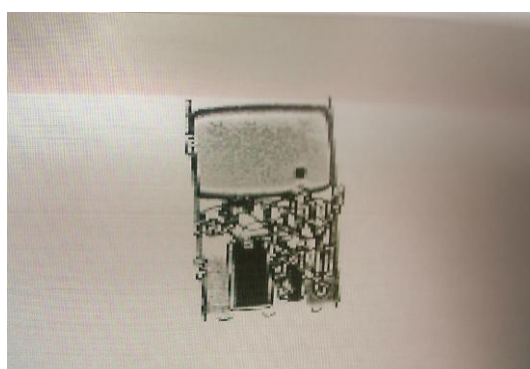
Otevřená krabička

Rentgenový snímek č. 1

Rentgenový snímek č. 2

Rentgenový snímek č. 3